

1218_Az_Q18_Qiyabi_Yekun imtahan testinin sualları

Fənn : 1218 Metereologiya və iqlimşünaslıq

1 Qrادیyent küləklərin sürəti nə vaxt sifira bərabər olur?

- siklonların mərkəzində
- antisiklonların ətrafında
- siklonların ətrafında
- yer səthində
- hündürlüklərdə

2 Geostrafik küləklər nədir?

- Yer səthindəki küləklər
- Sürtünmə qüvvəsinin təsirinin nəzərə alınmadığı təbəqədə küləklər
- Sürtünmə qüvvəsinin təsirinin nəzərə alındığı təbəqədə küləklər
- Siklonların ön hissəsindəki küləklər
- Siklonların arxa hissəsində yaranan küləklər

3 Konvergeniya zonası nə deməkdir?

- Hava cərəyanlarının seyrəkləşməsi
- Qalxan hava cərəyanları
- Dayanıqsız hava kütləsi
- Hava cərəyanlarının sıxlaşması
- Enən hava axınları

4 Geostrafik küləklərin istiqaməti nəyə görə təyin edilir?

- yer səthində küləyin sürətinə görə
- yer səthində istilik dəyişməsinə görə
- izohipslərin istiqamətinə görə
- cəbhələrin hərəkət istiqamətinə görə
- izotermələrin istiqamətinə görə

5 Doyma elastikliyi nədən asılıdır?

- rütubətdən
- şəh nöqtəsi temperaturunun çatışmazlığından
- təzyiqdən
- şəh nöqtəsi temperaturundan
- temperaturdan

6 Temperaturun lokal dəyişmələri necə müəyyən edilir?

- adveksiya və istilik axını ilə
- atmosferin üfiqi dayanıqsızlığı ilə
- atmosferin stratifikasiyası ilə
- atmosferin şaquli dayanıqlılığı ilə
- atmosferin şaquli qayansızlığı ilə

7 Mütləq topoqrafiya xəritələri nə ilə xarakterizə olunurlar?

- Barik sahənin vəziyyəti ilə
- Atmosfer cəbhələrin vəziyyəti ilə
- isti hava kütlə vəziyyəti ilə
- geopotensialın hündürlüyü ilə.
- izobarik səthin hündürlüyü ilə

8 Barik topoqrafiya xəritələri hansı növlərə bölünürlər?

- mütlək topoqrafik və termobarik xəritələrinə.
- nisbi və termotarik xəritələrinə
- Termobarik və aeroloci xəritələrə
- atmosferin aeroloji və şaquli kəsik xəritələrinə
- mütlək və nisbi topoqrafiya xəritələrinə

9 Atmosferin hansı tərkib hissəsi ərazidə formalaşmasından asılı olaraq yerini dəyişir, öz xüsusiyyətlərini (potensial temperatur, tutqunluq) saxlayır?

- atmosfer cəbhələri
- alçaq cəbhə zonaları
- fəaliyyət mərkəzi
- hava kütlələri
- yüksək cəbhə zonaları

10 Quru adiabatik qradiyentin kəmiyyəti nə qədərdir?

- 0,6°C/100 m
- 2,0°C/100 m
- 1,5°C/100 m
- 1,0°C/100 m
- 0,5-0,6°C/100 m

11 Hansı t°-da sublimasiya hansı baş verir?

- 20°C temperaturda
- 0°C temperaturda
- 10°C temperaturda
- 40°C temperaturda

- 30°C temperaturda

12 Sublimasiya nədir?

- su buxarının bərk hala keçməsi
- suyun bərk haldan maye halına keçməsi
- temperaturun yüksəkliyə doğru hər 100 m-ə 0,60C aşağı düşməsi
- temperaturun yüksəkliyə doğru hər 100 m-ə 0,60C yuxarı qalxması
- suyun qazvari haldan su halına keçməsi

13 İqlim nədir? Aşağıdakı cavablardan hansı doğru deyil?

- İqlim çoxillik dövrdə bu və ya digər yerin coğrafi şəraitinə xas olan atmosfer şəraitinin məcmusudur?
- İqlim atmosfer – okean – quru – kriosfer - biosferin bir neçə onilliklər dövrü müddətində keçdiyi vəziyyətin statistik məcmusudur.
- iqlim təbii ərazi kompleksidir
- İqlim bir yerin fiziki – coğrafi xüsusiyyətidir
- İqlim hər hansı ərazi üçün xarakterik olan ildən – ilə təkrar olunan hava şəraitinin çoxillik məcmusudur

14 Atmosferin hansı tərkib hissəsi ərazidə formalaşmasından asılı olaraq yerini dəyişir, öz xüsusiyyətlərini (potensial temperatur, tutqunluq) saxlayır?

- yüksək cəbhə zonaları
- alçaq sübhə zonaları
- fəaliyyət mərkəzi
- hava kütlələri
- atmosfer cəbhələri

15 Atmosferdə xüsusi istilik nəyin nəticəsində ayrılır?

- buxarlanma
- transformasiya
- sublimasiya
- kondensasiya
- ərimə

16 Quru adiabat nədir?

- eyni potensial temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- eyni yağıntıya malik nöqtələri birləşdirən xəttlər
- eyni təzyiqə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- qarışıqları birləşdirən xəttlər
- eyni psevdopotensial temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər

17 əgər hava hissəciyinin temperaturu rütubətli adiabatik olaraq qalxarsa, onun potensial temperaturu necə dəyişər?

- şəh nöqtəsi temperaturundan aşağı
- şəh nöqtəsi temperaturundan yuxarı olar
- yüksələr
- azalar
- dəyişməz

18 1 km qalxdıqda hava hissəciyinin temperaturunun 5°C soyuması nə deməkdir?

- hissəcik izotropik enir
- hissəcik izentropik yüksəlir
- hissəcik ətraf havaya istilik verir
- hissəciyə ətraf havadan istilik verilir
- hissəcik adiabatik qalxır

19 1 km qalxdıqda hava hissəciyinin temperaturunun 8°C qızması nə deməkdir?

- hissəcik adiabatik qalxır
- hissəcik izotropik enir
- hissəcik izotropik yüksəlir
- hissəcik ətraf havaya istilik verir
- hissəciyə ətraf havadan istilik verilir

20 ətrafdan təcrid edilmiş hava hissəciyi 1 km –dən aşağı düşdükdə onun temperaturu necə dəyişər?

- 6°C yüksələr
- 15°C azalar
- 10°C azalar
- 10°C yüksələr
- 6°C azalar

21 Quru adiabatik qradientin kəmiyyəti nə qədərdir?

- $1,5^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$
- $2,0^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$
- $0,6^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$
- $0,5-0,6^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$
- $1,0^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$

22 Atmosferdə şaquli istiqamətdə rütubətli adiabatik qradientin kəmiyyəti nə qədərdir?

- $2,0^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$
- $3,0^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$
- $1,5^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$
- $1,0^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$

0,6°C /100 m

23 Eyni meteoroloji şəraitdə buxarlanma daha çox harada baş verə bilər?

- Nil sahilində
- Volqaboyunda
- Qırmızı dənizdə
- Böyük səhrada
- Amazonka sahili boyu

24 Mütləq rütubətlik nədir?

- havada olan faktiki su buxarının doymuş su buxarına nisbəti
- havada olan faktiki su buxarının doymamış su buxarına nisbəti
- havada olan doymuş su buxarının faktiki su buxarına nisbəti
- vahid həcmdə olan su buxarlarının qramlarla miqdarı
- atmosferdə olan su buxarlarının elastikliyi

25 Aşağıdakılardan hansı bütün yağıntıların yer səthində paylanması göstəricisidir?

- 30% quruya, 70% okean üzərinə düşür
- 50% quruya, 50% okean üzərinə düşür
- 36% quruya, 64% okean üzərinə düşür
- 40% quruya, 60% okean üzərinə düşür
- 21% quruya, 79% okean üzərinə düşür

26 ərzində Bütün yer kürəsində təxminən nə qədər yağıntı düşür?

- 577 min km³
- 188 min km³
- 200 min km³
- 300 min km³
- 250 min km³

27 Aşağıdakılardan hansı yağıntıların illik gedişinə təsir edir?

- küləyin istiqamətindən
- coğrafi enlik və uzunluqdan
- yerli fiziki-coğrafi şəraitdən
- ərazinin böyüklüyündən
- dəniz, okean mövqeyindən

28 İmpulslar- eyni yolla gedən boşalmalar nə adlanır?

- ildırım rəngi
- ildırım kanalı

- ildırım sahəsi
- ildırım hadisəsi
- yağıntı səviyyəsi

29 Cərəyanın miqdarı ildırım çaxmasında təxminən nə qədər olur?

- on minlərlə amper
- cərəyan olmur
- min amper
- əlli min amper
- yüz minlərlə amper

30 İldə təqribən neçə gün tropiklərdə, okeanlarda tufanlı günlər olur?

- 5-10 gün
- 60-70 gün
- 20-50 gün
- 50-60 gün
- 10-30 gün

31 Tufanlar yaranmasına görə hansı sahələrə bölünür?

- arktik tufanlar
- tufan bölgüsü yoxdur
- kütlədaxili və cəbhə
- dağıdıcı və mülayim
- səhra tufanları

32 Aşağıdakılardan hansı buludlarda elektrik boşalması adlanır?

- qar yağıışı
- dolu düşməsi
- göy gurultusu
- buludların toqquşması
- ildırım

33 Aşağıdakılardan hansı yağıntıların əsas göstəricilərinə daxil deyil.

- yağıntılı günlərin sayı
- illik yağıntı cəmi
- yağıntının orta intensivliyi
- yağıntıların növü
- yağıntının intensivliyi

34 Nə vaxt qar şəklində yağıntılar düşür?

- buludun aşağı hissəsindən yer səthinə qədər t^omənfidir
- coğrafi enliklərdən asılıdır
- yağış dolu dənələrinə çevrilir
- suyun buxarlanması sürətlidir
- buludlarda ifrat sıxlıq mövcuddur

35 Nə vaxt damcılar nə vaxt iriləşə bilir?

- buludlar sıx olanda
- günəş şüaları çox qızdıranda
- müxtəlif qazlar birləşəndə
- damcılar birləşəndə
- küləklər zəif olanda

36 Nə zaman yağıntılar düşür?

- ərazinin rütubəti çoxalır
- su çox buxarlanır
- buludlar daha yüksəkdə yerləşir
- buludlar lay formasında olur
- buludun tərkibindəki ünsürlər iriləşir

37 Quruda yağıntıların sutkalıq gedişinin hansı tipləri mövcuddur?

- kontinental və sahil
- şəh, qırov və s.
- ada və yarımada
- mülayim və sərt
- yağış, qar və dolu

38 Eyni yolla gedən boşalmalar – impulsar nə adlanır?

- ildırım rəngi
- ildırım kanalı
- ildırım sahəsi
- ildırım hadisəsi
- yağıntı səviyyəsi

39 Buludlarda elektrik boşalması nə adlanır?

- ildırım
- buludların toqquşması
- qar yağışı
- u düşməsi

- göy gurultusu

40 Yağıntılar nə zaman düşür?

- ərazinin rütubəti çoxalır
- su çox buxarlanır
- buludlar daha yüksəkdə yerləşir
- buludlar lay formasında olur
- buludun tərkibindəki ünsürlər iriləşir

41 Mütləq rütubətlik nədir?

- havada olan faktiki su buxarının doymuş su buxarına nisbəti
- vahid həcmdə olan su buxarlarının elastikliyi
- havada olan doymuş su buxarının faktiki su buxarına nisbəti
- vahid həcmdə olan su buxarlarının qramlarla miqdarı
- atmosferdə olan su buxarlarının elastikliyi

42 Eyni meteoroloji şəraitdə buxarlanma daha çox harada baş verə bilər?

- Amazonka sahilı boyu
- Volqaboyunda
- Qırmızı dənizdə
- Böyük səhrada
- Nil sahilində

43 Kütlədaxili bulud sistemləri necə bölünürlər?

- laylı xarakterli və konvektiv
- dalğavari və laylı
- konvektiv və advektiv
- laylı-lələkli
- yüksək-topa və laylı-yağışlı

44 Duman və buludun əmələ gəlməsində fərqli cəhət:

- Bulud yüksəkdə, duman səthə yaxın hündürlükdə yaranır
- Bulud səthin soyumasıyla, duman isə hündürlüyə doğru havanın soyuması ilə əmələ gəlir
- Duman və bulud stratosfer qatında əmələ gəlir
- Dumandan yağış, buluddan isə qar və dolu yağır
- Bulud əsasən gündüz, duman isə gecə əmələ gəlir

45 Bu proseslərdən hansı sırsıranın baş verməsi üçün əsas səbəb hesab edilə bilər?

- kondensasiya
- koagulyasiya

- transpirasiya
- evolüsiya
- sublimasiya

46 Şəhin formalaşması zamanı nə baş verir?

- bitki havaya istilik ayırır
- bitki və temperatur arasında istilik mübadiləsi baş vermir
- havadan istilik ayrılır
- bitki ilə hava arasında istilik mübadiləsi baş verir
- bitki havadan istilik alır

47 Atmosferin konveksiyası nədir?

- Havanın şaquli hərəkəti
- Havanın qarışıq hərəkətləri
- Enən hava axınları
- Havanın sakit durumu
- Havanın üfiqi hərəkəti

48 Aramsız yağıntılar hansı buludlardan düşürlər?

- Laylı yağışlı və yüksək laylı
- Laylı və yüksək laylı
- lələkli laylı
- laylı-lələkli
- Topa yağış

49 Aşağıda göstərilənlərdən hansı radiasiya dumanlarının yaranması üçün əsas səbəb hesab edilə bilər?

- hava kütlələrinin transformasiyası
- aşağı temperatur qradiyenti
- torpaq səthinin həddən artıq qızması
- yüksək temperatur qradiyenti
- səth örtüyünün radiasiya soyuması

50 Orta təbəqə buludlarının aşağı səviyyəsinin hündürlüyü nə qədərdir?

- 2 – 4 km
- 1 – 2 km
- 4 – 6 km
- 6 – 8 km
- 1 – 3 km

51 Yerüstü kondensasiya məhsullarını müəyyən edin:

- yağış, şəh
- çiskin, qırov
- şəh, qar
- şəh,çiskin
- şəh, qırov

52 Laylı – topa buludlar genetik təsnifatına görə hansı buludlara aid edirlər?

- dalğavari
- topavari
- sinoptik şəraitdən asılıdır
- tufan
- layvari

53 Yer səthindən hündürlüyə doğru temperaturun artması halı necə adlanır?

- Relyefin inversiyası
- Temperatur inversiyası
- Temperaturun zonal paylanması
- Temperatur anomaliyası
- Temperatur amplitudu

54 Laylı – topa buludların yuxarı sərhəddi təxminən nə qədərdir?

- 0,8 – 1,2 km
- 2- 3 km
- 3 – 5 km
- 5 – 6 km
- 1,5 km

55 Buludların morfoloji təsnifatına görə onların neçə əsas növü vardır? Buludların morfoloji təsnifatına görə onların neçə əsas növü vardır?

- 10
- 8
- 12
- 14
- 6

56 Dağın ətəyində atmosfer təzyiqi 690 mm c.s., zirvəsində isə 280 mm c.s.-yə bərabər olarsa dağın nisbi hündürlüyünü müəyyən edin:

- 4900 m
- 4100 m
- 5100 m

- 6900 m
- 2900 m

57 Kütlədaxili bulud sistemləri necə bölünürlər?

- laylı xarakterli və konvektiv
- dalğavari və laylı
- konvektiv və advektiv
- laylı-lələkli
- yüksək-topa və laylı-yağışlı

58 Yağıntı nədir?

- Troposferdən yer səthinə bərk və maye halda düşən sudur
- Buludlar arasında olan elektrik boşalmasıdır
- Kosmosdan gələn sudur
- Havada olan su buxarıdır
- Yer səthinə yaxın sıx dumanın buxarlanmasıdır

59 Yer səthindən hündürlüyə doğru temperaturun artması halı necə adlanır?

- Relyefin inversiyası
- Temperatur inversiyası
- Temperaturun zonal paylanması
- Temperatur anomaliyası
- Temperatur amplitudu

60 Yay aylarında okean səthində suyun temperaturunun tropiklərdə ekvatora nisbətən yüksək olmasının səbəbi:

- Ekvatorda soyuq cərəyanların təsirinin tropiklərə nisbətən güclü olması
- Tropiklərdə qurunun ekvatora nisbətən daha geniş sahə tutması
- Tropiklərdə buludluğun az, ekvatorada isə çox olması
- Ekvatorda buxarlanmanın daha güclü olması
- Qərbi küləklərinin ekvatorial zonaya daha çox təsir etməsi

61 Orta təbəqə buludlarının aşağı səviyyəsinin hündürlüyü nə qədərdir?

- 2 – 4 km
- 1 – 2 km
- 4 – 6 km
- 6 – 8 km
- 1 – 3 km

62 Yerüstü kondensasiya məhsullarını müəyyən edin:

- çiskin, qırov

- şeh, qırov
- yağış, şeh
- şeh,çiskin
- şeh, qar

63 Laylı – topa buludlar genetik təsnifatına görə hansı buludara aid edirlər?

- sinoptik şəraitdən asılıdır
- dalğavari
- layvari
- topavari
- lələkvari

64 Buludların morfoloji təsnifatına görə onların neçə əsas növü vardır?

- 10
- 6
- 14
- 12
- 8

65 Aşağıda göstərilənlərdən hansı radiasiya dumanlarının yaranması üçün əsas səbəb hesab edilə bilər?

- hava kütlələrinin transformasiyası
- yüksək temperatur qradiyenti
- torpaq səthinin həddən artıq qızması
- aşağı temperatur qradiyenti
- səth örtüyünün radiasiya soyuması

66 Aramsız yağıntılar hansı buludlardan düşürlər?

- lələkli laylı
- laylı-lələkli
- Laylı yağışlı və yüksək laylı
- Topa yağış
- Laylı və yüksək laylı

67 Atmosferin konveksiyası nədir?

- Havanın şaquli hərəkəti
- Havanın sakit durumu
- Enən hava axınları
- Havanın qarışıq hərəkətləri
- Havanın üfiqi hərəkəti

68 Bu proseslərdən hansı sırsıranın baş verməsi üçün əsas səbəb hesab edilə bilər?

- kondensasiya
- evolüsiya
- transpirasiya
- koagulyasiya
- sublimasiya

69 Şəhin formalaşması zamanı nə baş verir?

- bitki havaya istilik ayırır
- bitki ilə hava arasında istilik mübadiləsi baş verir
- bitki və temperatur arasında istilik mübadiləsi baş vermir
- havadan istilik ayrılır
- bitki havadan istilik alır

70 İzotaxlar nədir?

- Eyni şəh nöqtəsi temperaturuna malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Maksimum təzyiqlə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Maksimum külək sürətinə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Minimum külək sürətinə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Maksimum yağıntı miqdarına malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər

71 Mütləq rütubətlik nədir?

- Atmosfer yağıntılarının buxarlanmaya olan nisbəti
- Havanın doyması üçün lazım olan su buxarı
- 1 m³ havada olan kondensasiya nüvələrinin sayı
- Havada olan su buxarının faizlə miqdarı
- 1 m³ havada olan su buxarının qramlarla ifadəsi

72 Rütubət tutumunun dəyişməsində əhəmiyyətli rolu nə oynayır?

- atmosferin stratifikasiyası
- üfüqi mübadilə
- advektiv dəyişmə
- şaquli mübadilə
- meridional mübadilə

73 Eyni yağıntılı nöqtələri birləşdirən xəttlər necə adlanırlar?

- izobatlar
- izotermələr
- izoxronlar

- izotaxlar
- izogiyələr

74 Qurunun bir ərazisi üzərində, buradan buxarlanan su buxarı hesabına formalaşan yağıntının düşməsi nə adlanır?

- daxili rütubət dövrəni
- kənar rütubət dövrəni
- xarici rütubət dövrəni
- rütubət tutumu
- rütubət əmsalı

75 Yağıntıların illik gedişi nədən asılıdır?

- dəniz, okean mövqeyindən
- ərazinin böyüklüyündən
- coğrafi enlik və uzunluqdan
- yerli fiziki-coğrafi şəraitdən
- küləyin istiqamətindən

76 Yağıntıların illik gedişi nədən asılıdır?

- küləyin gücündən
- buludların yerləşmə formasından
- illik yağıntının miqdarından
- yağıntıların formasından
- atmosferin ümumi sirkulyasiyasından

77 Yerüstü hidrometeorlar nədir?

- yerüstü suların donması
- yeraltı suların kondensasiyası
- atmosfer çöküntülərinin sulara qarışması
- suyun səviyyəsinin artması
- su buxarının soyuq səthlə təmasının kondensasiyası

78 Tropiklərdə, okeanlarda tufanlı günlərin sayı ildə təqribən neçə gün olur?

- 20-50 gün
- 5-10 gün
- 10-30 gün
- 50-60 gün
- 60-70 gün

79 Yaranmasına görə tufanlar hansı sahələrə bölünür?

- dağıdıcı və mülayim
- səhra tufanları
- arktik tufanlar
- tufan bölgüsü yoxdur
- kütlədaxili və cəbhə

80 Yağıntuların əsas göstəricilərinə daxil deyil.

- illik yağıntı cəmi
- yağıntının intensivliyi
- yağıntının orta intensivliyi
- yağıntuların növü
- yağıntılı günlərin sayı

81 Bol yağıntının düşməsi üçün nə olmalıdır?

- ərazinin relyef quruluşunun müxtəlifliyi
- buludda soyumuş damcılar və kristallar
- buludun sürətli hərəkəti
- donmuş kristalların olması
- əhalinin sıxlığı

82 Damcılar nə vaxt iriləşə bilər?

- buludlar sıx olanda
- günəş şüaları çox qızdıranda
- damcılar birləşəndə
- müxtəlif qazlar birləşəndə
- günəş şüaları çox qızdıranda

83 laylı – topa buludların yuxarı sərhəddi təxminən nə qədərdir?

- 0,8 – 1,2 km
- 2- 3 km
- 3 – 5 km
- 5 – 6 km
- 1,5 km

84 Duman və buludun əmələ gəlməsində fərqli cəhət:

- Bulud yüksəkdə, duman səthə yaxın hündürlükdə yaranır
- Bulud səthin soyumasıyla, duman isə hündürlüyə doğru havanın soyuması ilə əmələ gəlir
- Duman və bulud stratosfer qatında əmələ gəlir
- Dumandan yağış, buluddan isə qar və dolu yağır

- Bulud əsasən gündüz, duman isə gecə əmələ gəlir

85 Havadakı su buxarının miqdarı asılıdır:

- Antropogen təsirdən və relyefdən
 Yağıntı miqdarı və bitki örtüyündən
 Coğrafi enlik və torpaq örtüyündən
 Coğrafi uzunluqdan və qütbə yaxınlıqdan
 Temperaturdan və səth örtüyündən

86 Qırov əmələ gəlir:

- İsti və buludlu havada
 Qar yağarkən
 İsti və yağışlı havada
 Yağışlı havada
 Şəhin donması ilə

87 Ayrı-ayrı təbəqələrin sərhədlərində küləyin sürət vektorlarının fərqi necə adlanır?

- külək qradiyenti
 küləyin dəyişkənliyi
 külək sürüşmələri
 külək gücü
 küləyin modul qradiyenti

88 Ümumi günəş radiasiyasının $60 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ - I, yeni 30%-i yer səthindən eks olunmuşdur.

Müvafiq olaraq ümumi və udulan radiasiyanın miqdarını müəyyən edin:

- $200 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ və $140 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$
  $200 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ və $60 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$

89 Mütləq rütubətlik nədir?

- 1 m^3 havada olan su buxarının qramlarla ifadəsi
 Havada olan su buxarının faizlə miqdarı
 Havanın doyması üçün lazım olan su buxarı
  1 m^3 havada olan kondensasiya nüvələrinin sayı
 Atmosfer yağıntılarının buxarlanmaya olan nisbəti

90 Havadakı su buxarının miqdarı asılıdır:

- Temperaturdan və səth örtüyündən
 Antropogen təsirdən və relyefdən
 Coğrafi enlik və torpaq örtüyündən

- Coğrafi uzunluqdan və qütbə yaxınlıqdan
- Yağıntı miqdarı və bitki örtüyündən

91 Qırov əmələ gəlir:

- Şehin donması ilə
- İsti və yağışlı havada
- Yağışlı havada
- İsti və buludlu havada
- Qar yağarkən

92 Yay aylarında okean səthində suyun temperaturunun tropiklərdə ekvatora nisbətən yüksək olmasının səbəbi:

- Ekvatorda soyuq cərəyanların təsirinin tropiklərə nisbətən güclü olması
- Tropiklərdə qurunun ekvatora nisbətən daha geniş sahə tutması
- Tropiklərdə buludluğun az, ekvatorada isə çox olması
- Ekvatorda buxarlanmanın daha güclü olması
- Qərb küləklərinin ekvatorial zonaya daha çox təsir etməsi

93 Ayrı-ayrı təbəqələrin sərhədlərində küləyin sürət vektorlarının fərqi necə adlanır?

- külək qradiyenti
- küləyin dəyişkənliyi
- külək sürüşmələri
- külək gücü
- küləyin modul qradiyenti

94 Bütün yağıntuların yer səthində paylanması göstəricisini müəyyən edin.

- 50% quruya, 50% okean üzərinə düşür
- 30% quruya, 70% okean üzərinə düşür
- 36% quruya, 64% okean üzərinə düşür
- 40% quruya, 60% okean üzərinə düşür
- 21% quruya, 79% okean üzərinə düşür

95 Bütün yer kürəsində il ərzində təxminən nə qədər yağıntı düşür?

- 300 min kub km
- 200 min kub km
- 250 min kub km
- 577 min kub km
- 188 min kub km

96 Yağıntuların illik gedişinin mümkün ola bilən tiplərinə aid deyil.

- ekvatorial tip

- sahil tipi
- aralıq dənizi tipi
- tropik mussonlar tipi
- tropik tip

97 Yer səthində kondensasiya prosesində əmələ gələn xırda su damcıları nə adlanırlar?

- sülb örtük
- qırov
- qaz halında örtük
- şəh
- sır-sıra

98 İldırım çaxmasında cərəyanın miqdarı təxminən nə qədər olur?

- cərəyan olmur
- yüz minlərlə amper
- min amper
- əlli min amper
- on minlərlə amper

99 İsti yer səthinə yerini dəyişən soyuq hava kütləsində olan tufanlar necə adlanırlar?

- yerli
- regional
- baza
- brizlər
- simmetrik

100 Qar şəklində yağıntılar nə vaxt düşür?

- buludlarda ifrat sıxlıq mövcuddur
- buludun aşağı hissəsindən yer səthinə qədər t° mənfidir
- suyun buxarlanması sürətlidir
- yağış dolu dənələrinə çevrilir
- coğrafi enliklərdən asılıdır

101 ərazinin rütubətlə təbii təminatı haqqında daha düzgün məlumat verir?

- Mümkün buxarlanma
- Havanın temperaturu
- İllik yağıntının miqdarı
- Rütubətlənmə əmsalı
- Atmosfer təzyiqi

102 İzogiyətlər nədir?

- Eyni sıxlığa malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Eyni sürətə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Eyni temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Eyni yağıntılı nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Eyni atmosfer təzyiqinə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər

103 30° C temperatura malik olan 3m³ havada nisbi rütubət 60% olarsa, doyma üçün nə qədər su buxarı tələb olunur? (Nəzərə alın ki, bu temperaturda 1m³ hava 30 qram su buxarı saxlaya bilər)

- 60 qram
- 36 qram
- 12 qram
- 54 qram
- 18 qram

104 Meteoroloji parametrləri müəyyənləşdirin:

- şimşək, yağış, temperatur
- temperatur, duman, çiskin
- şəh nöqtəsi temperaturu, duman, çən
- Duman, çiskin, çən
- temperatur, atmosfer təzyiqi, rütubətlik

105 Xəritələrdə eyni temperatura və təzyiqə malik olan nöqtələri birləşdirən xətlər necə adlanır?

- İzotermələr, izobarlar
- İzokiyentlər, izotermələr
- İzokiyentlər, izobatlar
- Horizontollar, izotermələr
- İzobatlar, izobarlar

106 Troposferdə temperaturun şaquli istiqamətdə dəyişməsinin səbəbi:

- Yuxarı qalxdıqca havanın sıxlığının azalması
- Rütubət göstəricisinin yuxarı qalxdıqca azalması
- Düz radiasiyanın payının üst qatlarda azalması
- Işıq şüalarının istilik şüalarına çevrilərək səthdən yüksəlməsi
- Geotermik istiliyin təsirinin yuxarıya doğru azalması

107 Nisbi hündürlüyü 4500 m olan dağın ətəyində havanın temperaturunun 10°C, atmosfer təzyiqinin isə 759 mm c.st. olduğunu nəzərə alaraq onun zirvəsində havanın temperaturunu və atmosfer təzyiqini təyin edin:

- 400 mm c.st., 0°C
- 659 mm c.st., 10°C

27.10.2017

- 770 mm c.st., -5°C
- 770 mm c.st., -5°C
- 309 mm c.st., -30°C

108 A məntəqəsində temperaturun sutkalıq gedişi 7°C; -2°C; -5°C; -6°C; 4°C; 12°C; 10°C; 8°C olarsa, orta sutkalıq temperaturu müəyyən edin:

- 4,5°C
- 2,5°C
- 1,5°C
- 2,7°C
- 3,5°C

109 Troposfer havasını qızdıran əsas mənbə:

- Yer səthi
- Ulduzlar
- Vulkanlar
- Küləklər
- Ay

110 Mütləq hündürlüyü 4500 m olan dağın ətəyində dəniz səviyyəsindən 500 m hündürlükdə havanın temperaturu 20°C-dir, bu zaman həmin dağın zirvəsində temperatur neçə dərəcə olacaqdır?

- 24°C
- 20°C
- 4°C
- 4°C
- 0°C

111 Nisbi rütubətlik nədir?

- havada olan faktiki su buxarının doymuş su buxarına nisbəti
- vahid həcmdə olan su buxarlarının qramlarla miqdarı
- havada olan su buxarlarının kondensasiya etməsi
- havada olan su buxarlarının kondensasiya etməməsi
- havada olan doymuş su buxarının faktiki su buxarına nisbəti

112 Meteoroloji hadisələri müəyyənləşdirin:

- şimşək, yağış, temperatur
- temperatur, duman, çiskin
- şəh nöqtəsi temperaturu, duman, çən
- duman, yağış temperatur
- duman, yağış, çovğun

113 Nisbi hündürlüyü 3500 m olan dağın ətəyində dəniz səviyyəsindən 500 m hündürlükdə havanın temperaturu 10°C -dir, bu zaman həmin dağın zirvəsində temperatur neşə dərəcə olacaqdır?

- 6°C
- -1°C
- -11°C
- 10°C
- -8°C

114 Adeobatik prosesdir:

- Temperaturun qütblərə doğru azalması
- Yüksəyə doğru təzyiqin azalması
- Temperaturun yüksəkliyə doğru artması
- Temperaturun yüksəyə doğru azalması
- Təzyiqin yüksəkliyə doğru artması

115 Mütləq hündürlüyü 4000 m olan dağın zirvəsində temperatur $+2^{\circ}\text{C}$, təzyiq 360 mm c.s.-dir. əgər zirvədən 3000 m aşağı ensək, təzyiq və temperatur necə dəyişər?

- -22°C ; 660 mm c.s.
- 22°C ; 760 mm c.s.
- 26°C ; 360 mm c.s.
- -16°C ; 660 mm c.s.
- 20°C ; 660 mm c.s.

116 Bütün növ buludlara atmosferin hansı təbəqəsində rast gəlinir

- Stratosferdə
- Dəniz səviyyəsindən tropoponza arasındakı yüksəklikdə rast gəlinir.
- Mezosferdə
- Yer səthindən 5 – 10 km hündürlükdə
- Troposferdə

117 Nəzarətsiz havada damcılardan qərarlaşmış düşmə sürəti nə qədərdir?

- 1 sm/s – dən çox
- 3 sm/s – dən çox
- 4 sm/s – dən çox
- 5 sm/s – dən çox
- 2 sm/s – dən çox

118 Necə cür kondensasiya nüvəsi mövcuddur?

- İki cür
- Beş cür

- Kondensasiya nüvəsi vahiddir
- Radiusu $r \leq 0.1$ olan nüvədir**
- Üç cür

119 Nisbi rütubət hansı iqlim amillərindən aslıdır?

- Yağıntuların illik miqdarından
- Nisbi rütubətlikdən
- Rütubət çatışmamazlığından
- Səth örtüyündən
- Havadakı su buxarından və temperaturundan

120 Yayda materiklər üzərində t° –ur yüksəkdir, lakin, faktiki buxarlanma rütubət ehtiyatı ilə məhduddur, odur ki, materiklər üzərində buxar təzyiqi çox deyil. Aşağıdakı ərazilərdən hansı buxar təzyiqinin aşağı vilayətləridir.

- Ön Asiya
- Saxara, orta və Mərkəzi Asiya
- Kür – Araz ovalığı
- Orta Sibir düzənliyi
- Arktik səhralar

121 Quruda maksimal rütubət harada müşahidə edilir.

- Tropiklərdə
- Ekvatorial meşələrdə
- Su tropiklərdə
- Subarktikada
- Mülayim enliklərdə

122 Atmosferə su buxarı atmosferə necə yolla daxil olur?

- on üsulla daxil olur
- iki üsulla daxil olur
- beş üsulla daxil olur
- üç üsulla daxil olur
- Fiziki buxarlanma yolu ilə daxil olur.

123 Troposferdə necə inversiya mövcuddur?

- 5 inversiya mövcuddur.
- 3 inversiya mövcuddur.
- 2 inversiya mövcuddur.
- inversiyanın bir növü var
- 7 inversiya mövcuddur.

124 Yer in albedosu neçə faizə bərabərdir?

- 10% - ə bərabərdir
- 20% - ə bərabərdir
- 25% - ə bərabərdir
- 30% - ə bərabərdir
- 15% - ə bərabərdir

125 Atmosferdə düz günəş radiasiyanın neçə faizi udulur?

- 5 % - i udulur
- 15 % - i udulur
- 20 % - i udulur
- 23% - i udulur
- 10 % - i udulur

126 Stratosferin aşağı qatında hansı hündürlüyədək temperatur sabitdir?

- Tropopauzadan 30 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 35 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 45 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 55 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 25 km yüksəkliyə qədər

127 Yer səthinə yaxın rütubətli havada su buxarı necə faiz təşkil edir?

- 1.5 – 2.0 % - ə qədərdir
- 0– 4.0 % - ə arasında tərəddüd edir
- 2.0– 6.0 % - ə arasında tərəddüd edir
- 1.5% - dir
- 2.0 – 3.0 % - ə qədərdir

128 Yer səthində quru havanın həcmə görə neçə faizini oksigen təşkil edir?

- 15% - ni təşkil edir
- 15.8% -ni təşkil edir
- 19.8% - ni təşkil edir
- 21.0% - ni təşkil edir
- 20% - ni təşkil edir

129 Yer səthində quru havanın kütləyə görə neçə faizini azot təşkil edir?

- 56% təşkil edir
- 66% təşkil edir
- 80% təşkil edir
- 78% təşkil edir

- 76% təşkil edir

130 Yer səthində quru havanın həcmə görə neçə faizin azot təşkil edir?

- 60% təşkil edir
 70% təşkil edir
 78% təşkil edir
 87% təşkil edir
 68% təşkil edir

131 Külək, havanın sürəti və istiqaməti yer səthindən neçə metr hündürlükdə ölçülür?

- 3-5 metr hündürlükdə
 5-7 metr hündürlükdə
 10-12 metr hündürlükdə
 12-14 metr hündürlükdə
 5-7 metr hündürlükdə

132 Havanın temperaturu yer səthindən neçə metr hündürlükdə aparılır?

- 2 m hündürlükdə
 2,5 hündürlükdə
 3,0 hündürlükdə
 3,5 hündürlükdə
 1,5 m hündürlükdə

133 Atmosferin proseslərinin enerji mənbəyi günəş radiasiyasıdır. Atmosfer proseslərinin neçə əsas tsikli var?

- 2 əsas
 4 əsas
 5 əsas
 6 əsas
 3 əsas

134 Dünyada neçə aeroloji stansiya fəaliyyət göstərir?

- 250 aeroloji stansiya
 350 aeroloji stansiya
 550 aeroloji stansiya
 750 aeroloji stansiya
 350 aeroloji stansiya

135 Dünyada necə metroloji stansiya fəaliyyət göstərir?

- 2000 metroloji stansiya
 3500 metroloji stansiya

- 4000 metroloji stansiya
- 4500 metroloji stansiya
- 3000 metroloji stansiya

136 Aşağıdakı ifadələrdən hansı iqlim əmələ - gətirən proseslərə aid deyil

- Atmosferin günəşlə və yer səthi ilə əlaqəsi
- Rütubət dövrəni
- Atmosfer sirkulyasiyası
- Metroloji müşahidələr
- İstilik dövrəni

137 Atmosferin yarı kütləsi hansı hündürlükdə mövcuddur?

- Aşağı 0,5 km.-də
- Aşağı 2,0 km.-də
- Aşağı 3,0 km.-də
- Aşağı 5,0 km.-də
- Aşağı 1,0 km.-də

138 Adeobatik prosesdir:

- Temperaturun qütblərə doğru azalması
- Yüksəyə doğru təzyiqin azalması
- Temperaturun yüksəkliyə doğru artması
- Temperaturun yüksəyə doğru azalması
- Təzyiqin yüksəkliyə doğru artması

139 Xəritələrdə eyni temperatura və təzyiqə malik olan nöqtələri birləşdirən xətlər necə adlanır?

- İzotermələr, izobarlar
- İzotermələr, izoqiyentlər
- İzotermələr, izobatlar
- Horizontollar, izotermələr
- İzobatlar, izobarlar

140 Troposferdə temperaturun şaquli istiqamətdə dəyişməsinin səbəbi:

- Yuxarı qalxdıqca havanın sıxlığının azalması
- Işıq şüalarının istilik şüalarına çevrilərək səthdən yüksəlməsi
- Düz radiasiyanın payının üst qatlarda azalması
- Rütubət göstəricisinin yuxarı qalxdıqca azalması
- Geotermik istiliyin təsirinin yuxarıya doğru azalması

141 Troposfer havasını qızdıran əsas mənbə:

- Vulkanlar
- Ulduzlar
- Ay
- Yer səthi
- Küləklər

142 Meteoroloji parametrləri müəyyənləşdirin:

- şimşək, yağış, temperatur
- duman, çiskin, çən
- şəh nöqtəsi temperaturu, duman, çən
- temperatur, duman, çiskin
- temperatur, atmosfer təzyiqi, rütubətlik

143 Nisbi rütubətlik nədir?

- havada olan faktiki su buxarının doymuş su buxarına nisbəti
- havada olan su buxarlarının kondensasiya etməməsi
- havada olan su buxarlarının kondensasiya etməsi
- vahid həcmdə olan su buxarlarının qramlarla miqdarı
- havada olan doymuş su buxarının faktiki su buxarına nisbəti

144 Meteoroloji hadisələri müəyyənləşdirin:

- şimşək, yağış, temperatur
- duman, yağış temperatur
- şəh nöqtəsi temperaturu, duman, çən
- temperatur, duman, çiskin
- duman, yağış, çovğun

145 Nisbi hündürlüyü 4500 m olan dağın ətəyində havanın temperaturunun 10°C , atmosfer təzyiqinin isə 759 mm c.st. olduğunu nəzərə alaraq onun zirvəsində havanın temperaturunu və atmosfer təzyiqini təyin edin:

- 659 mm c.st., 10°C
- 770 mm c.st., -50°C
- 400 mm c.st., 0°C
- 309 mm c.st., -17°C
- 309 mm c.st., -30°C

146 A məntəqəsində temperaturun sutkalıq gedişi 7°C ; -2°C ; -5°C ; -6°C ; 4°C ; 12°C ; 10°C ; 8°C olarsa, orta sutkalıq temperaturu müəyyən edin:

- $4,5^{\circ}\text{C}$
- $1,5^{\circ}\text{C}$
- $2,5^{\circ}\text{C}$

- 3,5°C
- 2,7°C

147 Mütləq hündürlüyü 4500 m olan dağın ətəyində dəniz səviyyəsindən 500 m hündürlükdə havanın temperaturu 20°C-dir, bu zaman həmin dağın zirvəsində temperatur neçə dərəcə olacaqdır?

- 24°C
- 0°C
- 4°C
- 4°C
- 20°C

148 Mütləq hündürlüyü 4000 m olan dağın zirvəsində temperatur +2°C, təzyiq 360 mm c.s.-dir. əgər zirvədən 3000 m aşağı ensək, təzyiq və temperatur necə dəyişər?

- 26°C; 360 mm c.s.
- 16°C; 660 mm c.s.
- 22°C; 760 mm c.s.
- 22°C; 660 mm c.s.
- 20°C; 660 mm c.s.

149 Nisbi hündürlüyü 3500 m olan dağın ətəyində dəniz səviyyəsindən 500 m hündürlükdə havanın temperaturu 10°C-dir, bu zaman həmin dağın zirvəsində temperatur neçə dərəcə olacaqdır?

- 11°C
- 1°C
- 8°C
- 6°C
- 10°C

150 Şimal yarımkürəsində t° -un illik amplitudu neçə °S – dır?

- 5 °S – dır
- 7°S – dır
- 10°S – dır
- 14 0S – dır
- 10°S – dır

151 Temperaturun sutkalıq tərəddüdü suda və torpaqda neçə m dərinliyə qədər yayılır?

- Suda 2 m torpaqda 5m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 10 m torpaqda 1 m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 1 m torpaqda 10 m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 20 m torpaqda 27 m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 15 m torpaqda 7 m dərinliyə qədər yayılır

152 Atmosferin hansı qatı planetar sərhəd boyu adlanır?

- Mezosferin aşağı qatı
- Troposferin aşağı qatı
- Pedosferin aşağı qatı
- Termosferin aşağı qatı
- İonosfer

153 Havanın özüllüyü yüksəklik artdıqca azalır və 1000 m yüksəklikdə çox az olur. Yəni sürtünmə qüvvəsi havada təsir göstərən digər qüvvələrə nisbətən cüzdür. Hansı hündürlükdə sürtünmə qüvvəsi sıfıra bərabərdir

- 500 m-dən 1500 m - ə qədər
- 1000 m -dən – 5000 m - ə qədər
- 2000 m – dən 3000 m -ə qədər
- 1000 m- dən 2000 m-ə qədər
- 700 m – dən 1000 m-ə qədər

154 Koriolis qüvvəsi nə vaxt 0-a bərabər olur?

- Küləyin sürəti sıfıra bərabər olduqda
- Küləyin sürətinin əhəmiyyəti yoxdur
- küləyin sürəti 5m/san olduqda
- Küləyin sürəti 10m/san olduqda
- Küləyin sürəti 20m/san olduqda

155 Yer səthinə gələn bütün Günəş radiasiyası necə adlanır?

- Ümumi radiasiya
- Əks olunan radiasiya
- Uduulan radiasiya
- Cəm radiasiya
- səpələnən radiasiya

156 Aşağıdakı göstəricilərindən hansı torpaq səthinin albedosudur?

- 10-30% hüdudunda dəyişir
- 5% - ə qədər azalır
- 80-90% - dir
- 50-60% - dir
- 5-20 % - dir

157 Cənub yarımkürəsində t° -un illik amplitudu neçə °S – dir?

- 9°S – dir
- 10°S – dir
- 5 °S – dir

- 7°S – dır
- 8°S – dır

158 Doğru olan ifadəni müəyyən edin:

- Cənub qütb qurşağı şimal qütb qurşağına nəzərən daha soyuqdur
- Mülayim qurşaqda əsasən enən hava hakimdir
- Buludlu hava şəraitində şəhin yaranma ehtimalı daha yüksəkdir
- Troposfer atmosferin ən qalın təbəqəsidir
- Mümkün buxarlanmanın qiyməti ekvatorial qurşaqda daha çoxdur

159 Günəş parıltısının davamiyyətini iri şəhərlərdə havanın çirklənməsi neçə faizə qədər azaldır?

- 10% - ə qədər
- 20% - ə qədər
- 25% - ə qədər
- 30% - ə qədər
- 15% - ə qədər

160 Buludluluq neçə balla qiymətləndirilir?

- 0-3 balla
- 5-7 balla
- 0-5 balla
- 0-10 balla
- 3-5 balla

161 Atmosferin hansı təbəqəsində bütün növ buludlara rast gəlinir?

- Stratosferdə
- Dəniz səviyyəsindən tropoponza arasındakı yüksəklikdə rast gəlinir
- Mezosferdə
- Yer səthindən 5 – 10 km hündürlükdə
- Troposferdə

162 Hansı halda havada olan bulud buxarlanır?

- Havanın mütləq rütubətliyi azalarsa
- Havanın nisbi rütubətliyi azalarsa
- Havanın nisbi rütubətliyi çoxalarsa
- Günəş radiasiyası çoxalarsa
- Havanın mütləq rütubətliyi çoxalarsa.

163 Damcılardan qərarlaşmış düşmə sürəti nəzarətsiz havada nə qədərdir?

- 1 sm/s – dən çox

- 3 sm/ s- dən çox
- 4 sm/ s- dən çox
- 5 sm/ s- dən çox
- 2 sm/ s- dən çox

164 İqlim amillərinin hansından nisbi rütubət aslıdır?

- Yağıntılarn illik miqdarımdan
- Nisbi rütubətlikdən
- Rütubət çatışmamazlığından
- Səth örtüyündən
- Havadakı su buxarından və temperaturundan

165 Aşağıdakı ərazilərdən hansı buxar təzyiqinin aşağı vilayətləridir?

- Ön Asiya
- Saxara, orta və Mərkəzi Asiya
- Kür – Araz ovalığı
- Orta Sibir düzənliyi
- Arktik səhralar

166 Maksimal rütubət quruda harada müşahidə edilir?

- Tropiklərdə
- Ekvatorial meşələrdə
- Su tropiklərdə
- Subarktikada
- Mülayim enliklərdə

167 Su buxarı atmosfərə necə yolla daxil olur?

- üç üsulla daxil olur
- iki üsulla daxil olur
- on üsulla daxil olur
- Fiziki buxarlanma yolu ilə daxil olur.
- beş üsulla daxil olur

168 t° -un illik amplitudu cənub yarım kürəsində neçə $^{\circ}\text{S}$ – dır?

- 5 $^{\circ}\text{S}$ – dır
- 8 $^{\circ}\text{S}$ – dır
- 9 $^{\circ}\text{S}$ – dır
- 10 $^{\circ}\text{S}$ – dır
- 7 $^{\circ}\text{S}$ – dır

169 t -un illik amplitudu şimal yarımkürəsində neçə ° S – dır?

- 5° S – dır
- 10 ° S – dır
- 14 ° S – dır
- 10 ° S – dır
- 7 ° S – dır

170 Suda və torpaqda neçə m dərinliyə qədər temperaturun sutkalıq tərəddüdü yayılır?

- Suda 2 m torpaqda 5m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 20 m torpaqda 27 m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 1 m torpaqda 10 m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 10 m torpaqda 1 m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 15 m torpaqda 7 m dərinliyə qədər yayılır

171 İstilik yer səthinə necə üsulla daxil olur?

- İki üsulla
- dörd üsulla
- Beş üsulla
- Yer səthinə günəşdən gələn cəm radiasiya vasitəsi ilə istilik daxil olur.
- üç üsulla

172 İstiliyin adveksiyası aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- əgər əraziyə daha yüksək temperatur ilə hava gəlsə buna istiliyin adveksiyası deyilir.
- İstilik mübadiləsi istiliyin adveksiyasıdır
- Adiabatik proses istiliyin adveksiyasıdır
- Hava kütləsinin dəyişməsi istiliyin adveksiyasıdır?
- Aşağı temperaturlu hava gəlsə buna istiliyin adveksiyası deyilir.

173 Hansı hündürlükdə sürtünmə qüvvəsi sıfıra bərabərdir?

- 500 m-dən 1500 m - ə qədər
- 1000 m- dən 2000 m-ə qədər
- 2000 m – dən 3000 m -ə qədər
- 1000 m –dən – 5000 m - ə qədər
- 700 m – dən 1000 m-ə qədər

174 Torpaq səthinin albedosu aşağıdakı göstəricilərdən hansıdır?

- 10-30% hüdudunda dəyişir
- 5-20 % - dır
- 50-60% - dır

- 80-90% - dir
- 5% - ə qədər azalır

175 Düz günəş radiasiyanın neçə faizi atmosferdə udulur?

- 5 % - i udulur
- 15 % - i udulur
- 20 % - i udulur
- 23 % - i udulur
- 10 % - i udulur

176 Temperatur stratosferin aşağı qatında hansı hündürlüyədək sabitdir?

- Tropopauzadan 30 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 35 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 45 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 55 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 25 km yüksəkliyə qədər

177 Aşağıdakılardan hansı infraqırmızı radiasiyanın dalğa uzunluğudur? a)) 0.76 mkm – dir]

- 0.01 – 0.39 mkm – dir
- 0.76mkm – dir
- 0.76mkm – dən böyük
- 0.1 – 4.0 mkm - ə qədər
- 0.40 – 0.76 mkm – dir

178 Görünən işığın dalğa uzunluğu aşağıdakı radiasiya göstəricilərindən hansıdır?

- 0.40 – dan 0.76 mkm - ə qədər olan
- 0.01-dən 0.39 mkm - ə qədər olan
- 0.1 – 4.0 mkm - ə qədər olan
- 0.76 mkm – dən böyük olan
- 0.76 mkm olan

179 Yaxın qat adlanan atmosferin hansı nazik qatı:

- Troposfer və strosferin 50-100 m nazik qatı
- troposferin 18 km nazik qatı
- troposferin 8-9 km nazik qatı
- Strosferin 0-55 km nazik qatı
- troposferin 50-100 m nazik qatı

180 Troposferə aid olmayan göstərici:

- Atmosfer havasının kütləsinin 4/5 hissəsi burada cəmləşib

- Ekvatorial enlikdə yer səthində 26°s, yuxarı sərhədində 80°S – yə çatır
- Havanın təzyiqi yuxarı sərhədin də yer səthindən 3-10 dəfə azdır.
- 1000 – 1500 m yüksəkliyə qədər olan qat sürtünmə və ya planetar sərhəd qatı adlanır
- Aşağı qatında temperatur sakitdir və ya çox az artır

181 Temperaturun troposferdə enməsinin orta kəmiyyəti hansıdır?

- 0.60°s/ 100 m – dir
- 0.88°s/ 100 m – dir
- 0.30°s/ 100 m – dir
- 0.40°s/ 100 m – dir
- 0.50°s/ 100 m – dir

182 Temperaturun sutkalıq gedişi atmosferin hansı təbəqəsində müşahidə edilir?

- Hidrosferdə
- Tropopauzada
- Erosferdə
- Troposferdə
- Atmosferdə

183 Su buxarı yer səthinə yaxın rütubətli havada necə faiz təşkil edir?

- 1.5 – 2.0 % - ə qədərdir
- 2.0– 6.0 % - ə arasında tərəddüd edir
- 0– 4.0 % - ə arasında tərəddüd edir
- 2.0 – 3.0 % - ə qədərdir
- 1.5% - dir

184 Quru havanın həcmə görə neçə faizini yer səthində oksigen təşkil edir?

- 15% - ni təşkil edir
- 20% - ni təşkil edir
- 21.0% - ni təşkil edir
- 19.8% - ni təşkil edir
- 15.8% -ni təşkil edir

185 Quru havanın kütləyə görə necə faizini yer səthində oksigen təşkil edir?

- 21% təşkil edir
- 23 % təşkil edir
- 19% təşkil edir
- 17% təşkil edir
- 20% təşkil edir

186 Azot yer səthində quru havanın kütləyə görə neçə faizini təşkil edir?

- 80% təşkil edir
- 76% təşkil edir
- 66% təşkil edir
- 56% təşkil edir
- 78% təşkil edir

187 Quru havanın həcmə görə neçə faizin yer səthində azot təşkil edir?

- 60% təşkil edir
- 70% təşkil edir
- 78% təşkil edir
- 87% təşkil edir
- 68% təşkil edir

188 Yer səthindən neçə metr hündürlükdə havanın temperaturu aparılır?

- 2 m hündürlükdə
- 2,5 hündürlükdə
- 3,0 hündürlükdə
- 3,5 hündürlükdə
- 1,5 m hündürlükdə]

189 Hansı ifadə iqlim əmələ - gətirən proseslərə aid deyil

- Atmosferin günəşlə və yer səthi ilə əlaqəsi
- Rütubət dövrəni
- Atmosfer sirkulyasiyası
- Metroloji müşahidələr
- İstilik dövrəni

190 əsasən neçə km – dən aşağı qatda atmosfer prosesləri öyrənilir ?

- 5-10 km – dən aşağı qatlarda
- 15-20 km-dən aşağı qatlarda
- 20-25 km-dən aşağı qatlarda
- 20-30 km-dən aşağı qatlarda
- 10-15 km-dən aşağı qatlarda

191 İri şəhərlərdə havanın çirklənməsi günəş parıltısının davamiyyətini neçə faizə qədər azaldır?

- 10% - ə qədər
- 20% - ə qədər
- 25% - ə qədər

- 30% - ə qədər
- 15% - ə qədər

192 Günəş parıltısının davamiyyəti dedikdə hansı günəş şüalarının yer səthinə işıqlandırılması vaxtı nəzərdə tutulur?

- Səpələnən günəş radiasiyası
- Əks olunan radiasiya
- Udulan radiasiya
- Cəm radiasiya
- Düz günəş radiasiyası

193 Buludluluq göyün onda birinin buludla örtülməsi ifadəsi ilə ölçülür; buludluluq neçə balla qiymətləndirilir.

- 0-3 balla
- 5-7 balla
- 0-5 balla
- 0-10 balla
- 3-5 balla

194 İnfraqırmızı radiasiyanın dalğa uzunluğu neçə mkm – dir

- 0.76 mkm – dir
- 0.40 – 0.76 mkm – dir
- 0.76mkm – dən böyük
- 0.1 – 4.0 mkm - ə qədər
- 0.01 – 0.39 mkm – dir

195 Aşağıdakı radiasiya göstəricilərindən hansı görünən işığın dalğa uzunluğudur?

- 0.01-dən 0.39 mkm - ə qədər olan
- 0.76 mkm olan
- 0.76 mkm – dən böyük olan
- 0.1 – 4.0 mkm - ə qədər olan
- 0.40 – dan 0.76 mkm - ə qədər olan

196 Dalğasının uzunluğu 0.01 – dən 0,39 mkm - ə qədər olan radiasiya hansı radiasiyadır?

- Görünən işıqdır
- İnfraqırmızı radiasiyadır
- Ultrabənövşəyi radiasiyadır
- Görünən işıqdır
- Qırmızı işıqdır

197 Aşağıdakı ifadələrin hansı düzgün deyil?

- Ekvatorial enlikdə yer səthində + 260S – dir
- Mülayim enlikdə + 30S – dən – 54 – 580S – yə dək dəyişir
- Şimal qütbündə - 230S – dən 480S-yə qış da dəyişir
- Qütbə yayda – 480S-yə dək azalır
- Ekvatorial enliyin yuxarı sərhədində 800S – dir

198 Atmosferin hansı nazik qatı yaxın qat adlanır?

- Troposfer və strosferin 50-100 m nazik qatı
- troposferin 18 km nazik qatı
- troposferin 8-9 km nazik qatı
- troposferin 50-100 m nazik qatı
- Strosferin 0-55 km nazik qatı

199 Aşağıdakı göstəricilərdən hansı troposferə aid deyil?

- Atmosfer havasının kütləsinin 4/5 hissəsi burada cəmləşib
- Aşağı qatında temperatur sakitdir və ya çox az artır
- 1000 – 1500 m yüksəkliyə qədər olan qat sürtünmə və ya planetar sərhəd qatı adlanır
- Havanın təzyiqi yuxarı sərhədin də yer səthindən 3-10 dəfə azdır.
- Ekvatorial enlikdə yer səthində 260s, yuxarı sərhədində 800S – yə çatır

200 Troposferdə temperaturun enməsinin orta kəmiyyət hansıdır?

- 0.30°S/ 100 m – dir
- 0.50°S/ 100 m – dir
- 0.60°S/ 100 m – dir
- 0.88°S/ 100 m – dir
- 0.40°S/ 100 m – dir

201 Atmosferin hansı təbəqəsində temperaturun sutkalıq gedişi müşahidə edilir?

- Atmosferdə
- Troposferdə
- Tropopauzada
- Erosferdə
- Hidrosferdə

202 Atmosfer prosesləri əsas etibarlı ilə neçə km – dən aşağı qatda öyrənilir?

- 5-10 km – dən aşağı qatlarda
- 15-20 km-dən aşağı qatlarda
- 20-25 km-dən aşağı qatlarda
- 20-30 km-dən aşağı qatlarda

- 10-15 km-dən aşağı qatlarda

203 30°C temperaturda 1m³ havanın nisbi rütubəti 45%-dir. mütləq rütubəti və havanın doyması üçün çatışmayan suyun miqdarını tapın. (30°C temperaturda 1m³ havanın doyması üçün 30 q su lazımdır):

- 4,5q; 5,5q
 13,5q; 45q
 13,5q; 16,5q
 16,5q; 30q
 15q; 16,5q

204 . Atmosfer bir – birindən öz xüsusiyyətlərinə görə fərqlənən tam aydın konsentrik sferalara ayrılır. Aşağıdakı ifadələrdən hansı troposferin xarakterik xüsusiyyətini özündə əks etdirir?

- 34-36 km yüksəklikdən sonra temperatur tez artır.
 Xarici atmosfer qatı adlanır
 50-55 km yüksəkliyi əhatə edir
 Temperaturu orta hesabla yüksəklik boyu azalan atmosferin aşağı qatı
 Temperatur yüksəkliyə görə çox güclü artır

205 Aşağıdakı ifadələrdən hansı iqlim əmələ gətirən proseslərə aiddir?

- Atmosfer təzyiqi
 Günəş radiasiyası
 Temperaturun çoxillik gedişi
 Yağıntılardan
 istilik dövrəni

206 Hava nədir? Aşağıdakı ifadələrdən hansı doğrudur?

- hava temperaturun çoxillik gedişidir
 hava hər hansı ərazi üçün xarakterik olan ildən – ilə təkrar olunan hava şəraitinin çoxillik gedişidir
 Hava atmosferin qaz təbəqəsidir
 hava yer səthində atmosferin fiziki vəziyyətidir
 hava iqlim yaradan amildir

207 Soyuq hava kütlələrinə aiddir:

- dayanıqsızlıq
 transformasiyalaşmamış hava kütlələri
 dayanıqlılıq
 dəyişməyən
 transformasiyalaşmış hava kütlələri

208 Havada olan faktiki su buxarlarının 120 qram, doymuş su buxarlarının miqdarının isə 50 q olduğunu bilərək, nisbi rütubətliyi hesablayın:

- 52 %
- 64 %
- 30 %
- 35 %
- 42 %

209 İsti atmosfer cəbhələri nəyə deyilir?

- Okklyuziya cəbhələrinə aid edilirlər
- Əsasən yuxarıya hərəkət edirlər
- İsti havaya doğru hərəkət edən havaya
- Soyuq havaya doğru hərəkət edən havaya
- Əsasən hərəkətsiz olurlar

210 Havada olan faktiki su buxarlarının 135 qram, doymuş su buxarlarının miqdarının isə 80 q olduğunu bilərək, nisbi rütubətliyi hesablayın:

- 69 %
- 40 %
- 48 %
- 59 %
- 43 %

211 Havada olan faktiki su buxarlarının 120 qram, doymuş su buxarlarının miqdarının isə 50 q olduğunu bilərək, nisbi rütubətliyi hesablayın:

- 42 %
- 30 %
- 64 %
- 35 %
- 52 %

212 Küləklərin gücünü göstərən şkalanın adını müəyyən edin:

- Berq
- Keppen
- Rixter
- Bofort
- Faust

213 Bütün Yer atmosferi üçün ozon qatının daha doğru qiymətini seçin:

- 0,2 mm
- 5 mm
- 200 mm

- 20 mm
 2 mm

214 Yer səthində 1 m^3 havada 78% azot və 21% oksigen var. 200 km hündürlükdə onlar necə dəyişirlər?

- bərabər olurlar
 oksigen daha çox olur
 azot daha çox olur
 nisbət dəyişmir
 hər ikisi artır

215 Yer səthində 1 m^3 havada 78% azot və 21% oksigen var. 50 km hündürlükdə onlar necə dəyişirlər?

- oksigen daha çox olur
 hər ikisi azalır
 bərabər olurlar
 nisbət dəyişmir
 azot daha çox olur

216 Soyuq hava kütlələrinə aiddir:

- dayanıqlılıq
 dəyişən
 dayanıqsızlıq
 transformasiyalaşmış hava kütlələri
 dəyişməyən

217 Barik qradient qüvvəsinin ölçü vahidi hansıdır?

- m/s^2
 mmc.s.
 hPA/km
  N/m^3
 N/kq

218 Atmosferdə hündürlük artdıqca sürətlə azalan meteoroloji kəmiyyət hansıdır?

- temperatur
 sıxlıq
 nisbi rütübətlik
 mütləq rütübətlik
 təzyiq

219 Atmosferin tərkibi Yer səthindən hansı hündürlüyə qədər sabit olur?

- 100km

- 300 km
- 200km
- 30km
- 50km

220 Hansı atmosfer üçün onun tərkibinin sabitliyi qanunu mövcuddur?

- rütubətli hava
- dayanıqsız hava
- dayanıqlı hava
- quru hava
- buludsuz hava

221 Atmosferin ümumi kütləsinin 99% - i təxminən hansı hündürlükdə toplanmışdır?

- 30 – 50 km
- 10 – 15 km
- 15 – 25 km
- 20 – 25 km
- 30 – 35 km

222 Normal atmosfer təzyiqi şəraitində və 0°C hava temperaturunda ozon təbəqəsinin qalınlığı təxminən nə qədər olar?

- 5,3 mm
- 5,0 mm
- 3,5 mm
- 3 mm
- 1,5 mm

223 Atmosferin hansı təbəqəsini həmçinin ozonosfer adlandırırlar?

- ekzoster
- troposfer
- stratosfer
- ionosfer və ya termosfer
- mezosfer

224 Hansı hündürlükdə ozon qazının miqdarı maksimuma çatır?

- 30 – 40 km
- 18 – 25 km
- 20 – 30 km
- 50 – 60 km
- 14 – 21 km

225 əgər atmosfer olmasaydı, Yer səthinin orta temperaturu neçə dərəcə olardı?

- 23°C
- 15°C
- 17°C
- 12°C
- 30°C

226 Atmosferdə oksigenin payı təxminən neçə faiz təşkil edir?

- 26%
- 78%
- 0,03%
- 28%
- 21 %

227 Nisbi rütubətliliyin ölçü vahidi nədir?

- faiz
- q/m³
- hPa
- M.B.
- °C

228 Aşağıdakılardan hansı doğrudur?

- 1hpa = 1 mmc.s
- 0,75 mmc.s = 1,5 hpa
- 1 mmc.s = 0,75 hpa
- 1 mb = 1 mmc.s.
- 1 mb = 0,75 mmc.s.

229 Atmosferdə aşağı hava məkanı, sahəsi hansı hündürlüyədək hesab edilir?

- 1500 m
- 3500 m
- 6100 m
- 4000m
- 5000 m

230 Atmosferin hansı təbəqəsində temperatur hündürlüyə görə demək olar ki, dəyişmir?

- stratosfer
- mezosfer
- ekzosfer

- maqnitosfer
- troposfer

231 Troposferin yuxarı təbəqəsində havanın orta temperaturu neçə dərəcədir?

- 23°C
- 56°C
- +12°C
- +20 °C
- 42°C

232 Hündürlüyə qalxdıqca temperatur dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür?

- 5
- 2
- 6
- 3
- 4

233 İsti atmosfer cəbhələri nəyə deyilir?

- İsti havaya doğru hərəkət edən havaya
- Əsasən hərəkətsiz olurlar
- Okklyuziya cəbhələrinə aid edilirlər
- Əsasən yuxarıya hərəkət edirlər
- Soyuq havaya doğru hərəkət edən havaya

234 Aşağıdakılardan hansı tropopauza təbəqəsinin başlanmasını göstərən əlamətdir?

- hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının davam etməsi
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının sürətlənməsi
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının dayanması
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun sabit qalması
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun artmasının sürətlənməsi

235 Buludların sululuğu aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- Yer səthinə yaxın kondensasiyada kondensasiya məhsulların yığılmasına buludların sululuğu deyilir
- Buludlu havanın vahid həcmindəki su damcılarının və buz kristallarının kütləsi buludların sululuğu adlanır.
- Havanın doyma halına çatması
- Yer 1 m² sahəsində hava sütununda 28.5 kq/su buxarı olduqda
- Bulud damcılarının ölçüləri 1000 mkm çox olduqda

236 Hansı temperaturda buzlu (kristallik) buludlar üstünlük təşkil edir?

- Onlar – 20°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir

- Onlar – 20°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 30°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 30°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 25°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir

237 Havanın t° -n un qeyri – dövrü dəyişməsi nə ilə bağlıdır?

- Atmosfer sirkulyasiyası ilə bağlıdır
- Təzyiq sahələri ilə bağlıdır.
- Yer səthinin radiasiyası balansı ilə bağlıdır
- T°- r inversiyası ilə bağlıdır
- Hava kütləsinin adveksiyası ilə bağlıdır

238 Aşağıdakı kondensasiya nüvələrindən hansı iri nüvələr adlanır?

- Radiusu $r < 0,1$ mkm olan
- Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm olan
- Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{11}$ q olan
- Radiusu 3.5 mkm olan
- Radiusu $r = 0.1 - 1.0$ mkm olan

239 Aşağıdakı nüvələrdən hansı bulud kondensasiya nüvələridir?

- Radiusu $r < 0,1$ mkm olan
- Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm olan
- Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{11}$ q olan
- Radiusu 3.5 mkm olan
- Radiusu $r = 0.1 - 1.0$ mkm olan

240 Aşağıdakı nüvələrdən hansı Aytken nüvəsi adlanır.

- Radiusu $r < 0,1$ mkm olan
- Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm olan
- Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{11}$ q olan
- Radiusu 3.5 mkm olan
- Radiusu $r = 0.1 - 1.0$ mkm olan

241 Şeh nöqtəsi defisiti (çatışmamazlığı) aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- $f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$
- $D = E - e$
- $v = k \cdot \frac{E - e}{P} \cdot f(v)$
- $\Delta = T - \tau$
- $a = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q/m^3$

242 Doyma defisiti aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- $f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$
- $D = E - e$
- $v = k \frac{E - e}{P} \cdot f(v)$
- $\Delta = T - \tau$
- $a = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q/m^3$

243 Nisbi rütubətin ifadəsi aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- $f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$
- $E_s - e$
- $v = k \frac{E_s - e}{P} \cdot f(v)$
- $\Delta = T - \tau$
- $a = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q/m^3$

244 Aşağı yarusda aşağıdakı buludlardan hansı yerləşir?

- Yüksək topalı buludlar
- Laylı və laylı yağışlı buludlar
- Lələkli buludlar
- Lələkli laylı buludlar
- Lələkli topa buludlar

245 Yuxarı yarışda aşağıdakı buludlardan hansı yerləşir?

- Yüksək lələkli
- Laylı və laylı – yağışlı buludlar
- Lələkli, Lələkli – topa və lələkli laylı buludlar
- Yüksək topalı
- Laylı buludlar

246 Müasir beynəlxalq təsnifat variantında xarici görünüşünə buludlar neçə əsas formaya bölünür?

- 2 əsas formaya bölünür
- 5 əsas formaya bölünür
- 7 əsas formaya bölünür
- 10 əsas formaya bölünür.
- 3 əsas formaya bölünür

247 Hansı temperatur şəraitində qarışıq buludlar yaranır?

- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – dən – 40°S – dək t° – a yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – dən – 250S – dək t° – a yaranır
- [yeni cavab]

- Onlar 0°S temperaturda yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 5°S – dən – 25°S – dək t°– a yaranır

248 Hansı halda qarışıq buludlar üstünlük təşkil edir?

- Temperatur – 10°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 15°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 10°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 5°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 15°S – dən aşağı olduqda

249 Sublimasiya nədir?

- Su buxarının maye halına keçməsi
- 40 – dən aşağı olduqda sublimasiya baş verir.
- Suyu maye haldan bərk hala keçməsi
- Suyun qaz halına keçməsi
- Su buxarının bərk hala keçməsi ilə kristalların yaranması

250 Atmosferdə kondensasiya nə zaman baş verir?

- Temperatur yüksək olduqda
- Nisbi rütubət çox olduqda
- Mütləq rütubət çox olduqda
- Rütubət çatışmamazlığı olduqda
- Temperatur aşağı düşdükdə, hava doyma halına çatdıqda

251 Rütubətliliyin xassələrinə aşağıdakı ifadələrdən hansı aid deyil:

- Mütləq rütubətlilik
- Doyma defisiti
- Rütubət çatışmamazlığı.
- Mülayim enliklərdə
- Nisbi rütubətlilik

252 Böyük sahəyə qazın molekullarının yayılması necə adlanır?

- Fiziki buxarlanma adlanır
- Molekulyar diffuziya adlanır
- Təbii buxarlanma adlanır
- Absorbsiya adlanır.
- Cəm buxarlanma adlanır

253 Enlikdən və kontinentallıqdan asılı olaraq t un illik gedişi tiplərinə aid deyil:

- Ekvatorial tip

- Mülayim qurşaq tipi
- Subtropik qurşaq tipi
- Qütb tipi
- Tropik tip

254 Yer səthinin istilik balansına aid olmayan ifadə:

- Cəm radiasiya və atmosferdən qarşı gələn radiasiya
- Yer səthinə haradan su buxarının kondensasiyası ilə istilik olunur.
- Yerin daxili nüvə enerjisi
- Ümumi radiasiya ilə yer səthinə gələn radiasiya
- Yer səthinə atmosferdən turbolent istilik keçirmə yolu ilə daxil olan istilik

255 Hansı radiasiya birinci yer səthinə daxil olur?

- istilik keçirmə yolu ilə istilik daxil olur?
- Birinci səpələnən radiasiya daxil olur
- Birinci yer səthi havadan su buxarının kondensasiyası ilə istilik olur.
- Yer səthinə bütün radiasiyalar eyni vaxtda daxil olur
- Cəm radiasiya və atmosferdən qarşı gələn radiasiya daxil olur.

256 Yer səthindən istilik fasiləsiz olaraq müxtəlif yollarla hara gedir?

- Atmosferə
- Hidrosferə
- Yer səthindən istilik yuxarı Atmosferə aşağı isə torpağa və suya keçir
- Yer səthindən istilik atmosferə və kosmosa keçir
- Litosferə

257 Ozon ultrabənövşəyi və görünən günəş radiasiyanı udur bu düz günəş radiasiyasının neçə faizini təşkil edir.

- 5 % - ni təşkil edir
- 23 % - ni təşkil edir
- 15 % - ni təşkil edir
- 3 % - ni təşkil edir
- 1.5 % - ni təşkil edir

258 10000 km yüksəkliyə qədər məkanı əhatə edən atmosfer təbəqəsi:

- Ekzosfer
- Mezosfer
- Termosfer
- Radiasiya qurşağı
- Maqnifosfer

259 Uzundalğalı radiasiyanın dalğa uzunluğu neçə mkm – dir?

- 0.1 -4.0 mkm –dir
- 4.0 – 100 mkm – dir
- 0.01 – 0.34 mkm – dir
- 0.76 mkm – dən böyük
- 0.40 – 0.76 mkm – dir

260 Aşağıdakı ifadələrdən hansı troposferin xarakterik xüsusiyyətini özündə əks etdirir?

- 50-55 km yüksəkliyi əhatə edir
- 34-36 km yüksəklikdən sonra temperatur tez artır.
- Temperatur yüksəkliyə görə çox güclü artır
- Xarici atmosfer qatı adlanır
- Temperaturu orta hesabla yüksəklik boyu azalan atmosferin aşağı qatı

261 Hansı ifadə iqlim əmələ gətirən proseslərə aiddir?

- Atmosfer təzyiqi
- Yağıntılardan
- Temperaturun çoxillik gedişi
- Günəş radiasiyası
- istilik dövrünü

262 Xüsusi xarakterə malik buz yağışında buz kristallarının diametri neçə milli metr olur?

- 5-10 mm
- 2-3 mm
- 1-3 mm
- 3-4 mm
- 10-15 mm

263 Formalarına görə yağıntılardan neçə növü var?

- 2
- 4
- 5
- 6
- 3

264 Buxarlanma dumanları hansı şəraitdə yaranır?

- quru səthində yaranır
- quru səthində payız və qışda yaranır
- su səthində payız və qışda soyuq havada yaranır

- su səthində isti dövrdə yaranır
- su səthində yaranır

265 Yer səthinin radiasion soyuması radiasion dumanlar adlanır. Radiasion dumanlar neçə cür olur?

- 5
- 2
- 4
- xüsusi dumanlardır
- 3

266 Smoq nədir?

- smoq – tüstüdür
- smoq – fotokimyəvi dumandır
- smoq – atmosferdə oksigenin ionlara parçalanmasıdır
- smoq – atmosferin xüsusi vəziyyətidir
- smoq – qazvari və antropogen mənşəli bərk qarışıqlarla qarışıq olan güclü dumandır

267 Atmosferdə damcılar harada əmələ gəlir?

- aerzollar üzərində
- atmosferin yuxarı təbəqəsində buz lələkləri üzərində
- kondensasiya nürəsi üzərində
- qaz molekulları üzərində
- atmosfer tozları üzərində

268 Yer səthinin vahid sahəsində hava sütununda olan su buxarı atmosfer sütununun rütubət tutumu adlanır. Yerin 1m² sahəsində hava sütununda neçə kq su buxarı var

- 18,5 kq su buxarı var
- 38,5 kq su buxarı var
- 28,5 kq su buxarı var
- 1,5 kq su buxarı var
- 8,5 kq su buxarı var

269 Yer kürəsində havanın rütubətliliyi ən çox haradadır?

- tropiklərdə
- ekvatorada
- mülayim enliklərdə
- okean və dəniz səthində
- subtropiklərdə

270 Hava rütubətinin coğrafi paylanması nədən asılıdır?

- küləyin sürət və istiqamətindən
- nisbi rütubətlənmədən
- Yer kürəsinin bir yerindən digərinə hava axını və rütubətin aparılma-sın-dan
- rütubət çatışmamazlığından
- buxarlanmadan

271 Nisbi rütubətin amplitudu harada böyükdür?

- atmosferdə
- litosferdə
- biosferdə
- quruda
- hidrosferdə

272 Aşağıdakı buludlardan hansı yuxarı yarışda yerləşir?

- Yüksək topalı buludlar
- Lələkli buludlar
- Lələkli laylı buludlar
- Laylı və laylı yağışlı buludlar
- Lələkli topa buludlar

273 Xarici görünüşünə görə müasir beynəlxalq təsnifat variantında buludlar neçə əsas formaya bölünür

- 2 əsas formaya bölünür
- 5 əsas formaya bölünür
- 7 əsas formaya bölünür
- 10 əsas formaya bölünür.
- 3 əsas formaya bölünür

274 Qarışıq buludlar, soyumuş damcılardan və kristallardan ibarətdir. Onlar hansı temperatur şəraitində yaranır?

- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – dən – 40°S – dək t° – a yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – dən – 25°S – dək t° – a yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – də yaranır
- Onlar 0°S temperaturda yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 5°S – dən – 25°S – dək t° – a yaranır

275 Buzlu (kristallik) buludlar, kristallardan ibarətdir. Onlar hansı temperaturda üstünlük təşkil edir?

- Onlar – 20°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 30°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 30°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 20°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir

- Onlar – 25°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir

276 Qarışıq buludlar hansı halda üstünlük təşkil edir?

- Temperatur – 5°S – dən aşağı olduqda
 Temperatur – 15°S – dən aşağı olduqda
 Temperatur – 20°S – dən aşağı olduqda
 Temperatur – 25°S – dən aşağı olduqda
 Temperatur – 10°S – dən aşağı olduqda

277 Buludlar hava axını ilə yer dəyişirlər. Hansı halda havada olan bulud buxarlanır

- Havanın mütləq rütubətliyi azalarsa
 Havanın nisbi rütubətliyi azalarsa
 Havanın nisbi rütubətliyi çoxalarsa
 Günəş radiasiyası çoxalarsa
 Havanın mütləq rütubətliyi çoxalarsa.

278 Kondensasiya nüvələri nə vaxt çökmürlər?

- Nüvələrin kütlələri çox az olduqda
 Rütubətlik çox olduqda
 Nisbi rütubət az olduqda
 Nisbi rütubət çox olduqda
 Nüvələrin kütlələri çox olduqda

279 Aşağıdakı kondensasiya nüvələri mövcuddur. Aşağıdakı nüvələrdən hansı iri nüvələr adlanır?

- Radiusu $r < 0,1$ mkm olan
 Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm olan
 Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{-11}$ q olan
 Radiusu 3.5 mkm olan
 Radiusu $r = 0.1 - 1.0$ mkm olan

280 Aşağıdakı kondensasiya nüvələri mövcuddur. Aşağıdakı nüvələrdən hansı bulud kondensasiya nüvəleridir.

- Radiusu $r = 0.1 - 1.0$ mkm olan
 Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{-11}$ q olan
 Radiusu 3.5 mkm olan
 Radiusu $r < 0,1$ mkm olan
 Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm olan

281 Aşağıdakı kondensasiya nüvələri mövcuddur. Aşağıdakı nüvələrdən hansı Aytken nüvəsi adlanır.

- Radiusu $r < 0,1$ mkm olan
 Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm olan
 Radiusu $r = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{-11}$ q olan

- Radiusu 3.5 mkm olan
- Radiusu $\tau = 0.1 - 1.0$ mkm olan

282 Atmosferdə kondensasiya prosesində damcılar həmişə nə vaxt dayanaqsız olur?

- Əgər damcılar kompleks molekul şərtində nüvəsiz yaranırsa
- Kondensasiya nüvəsi həmişə var
- Əgər hava süni yolla kondensasiya nüvəsindən azad edilsə
- Damcı molekullarının böyük yığılı olma.
- Molekullar parçalandıqda

283 Atmosferdə kondensasiya deyil sublimasiyada baş verir. Sublimasiya nədir?

- Su buxarının maye halına keçməsi
- 40°S – dən aşağı olduqda sublimasiya baş verir.
- Suyu maye haldan bərk hala keçməsi
- Suyun qaz halına keçməsi
- Su buxarının bərk hala keçməsi ilə kristalların yaranması

284 Kondensasiya suyun qazvari halından su halına keçməsidir. Atmosferdə Kondensasiya nə zaman baş verir?

- Temperatur yüksək olduqda
- Nisbi rütubət çox olduqda
- Rütubət çatışmamazlığı olduqda
- Mütləq rütubət çox olduqda
- Temperatur aşağı düşdükdə, hava doyma halına çatdıqda

285 Yer səthinə yaxın inversiya yer səthinin gecə radiasiya soyuması nəticəsində yaranır. Belə inversiya necə adlanır?

- Radiasiya balans adlanır.
- T° – ur inversiyası adlanır
- T° – ur qradiyenti adlanır
- Radiasiya inversiya adlanır
- Radiasiya çirklənməsi adlanır

286 Dəniz üzərindəki iqlimdə t° -un illik amplitudası kiçik olur və necə adlanır.

- Rütubətli iqlim adlanır
- İllik amplitudası kiçik olur və dəniz iqlimi adlanır
- İllik amplitudası böyük olur və dəniz iqlimi adlanır
- Mülayim iqlim adlanır
- Quru iqlim adlanır

287 Aşağıdakı cavablardan hansı Enlikdən və kontinentallıqdan asılı olaraq t° un illik gedişi tiplərinə aid deyil.

- Ekvatorial tip
- Mülayim qurşaq tipi
- Subtropik qurşaq tipi
- Qütb tipi
- Tropik tip

288 Sutkalıq amplituda nədən asılıdır? Aşağıdakı ifadələrdən hansı düzgün deyil?

- Sutkalıq amplituda buludluluqdan asılıdır
- Sutkalıq amplituda yağıntıların miqdarından asılıdır
- Sutkalıq amplituda enliklərdən, yerin relyefindən asılıdır
- Sutkalıq amplituda torpaq örtüyünün xüsusiyyətlərindən asılıdır.
- Sutkalıq amplituda fəsilərdən asılıdır.

289 Aşağıdakı ifadələrdən hansı yer səthinin istilik balansına aid deyil?

- Cəm radiasiya və atmosferdən qarşı gələn radiasiya
- Yer səthinə haradan su buxarının kondensasiyası ilə istilik olunur.
- Yerin daxili nüvə enerjisi
- Ümumi radiasiya ilə yer səthinə gələn radiasiya
- Yer səthinə atmosferdən turbolent istilik keçirmə yolu ilə daxil olan istilik

290 Birinci yer səthinə hansı radiasiya daxil olur?

- istilik keçirmə yolu ilə istilik daxil olur?
- Birinci səpələnen radiasiya daxil olur
- Birinci yer səthi havadan su buxarının kondensasiyası ilə istilik olur.
- Yer səthinə bütün radiasiyalar eyni vaxtda daxil olur
- Cəm radiasiya və atmosferdən qarşı gələn radiasiya daxil olur.

291 Yer səthi, yəni torpaq və ya su səthi fasiləsiz olaraq müxtəlif yollarla istilik alır və itirir. Yer səthindən istilik hara gedir?

- Atmosferə
- Hidrosferə
- Yer səthindən istilik yuxarı Atmosferə aşağı isə torpağa və suya keçir
- Yer səthindən istilik atmosferə və kosmosa keçir
- Litosferə

292 Günəş radiasiyasını daha udan ozondur. Ozon ultrabənövşəyi və görünən günəş radiasiyanı udur bu düz günəş radiasiyasının neçə faizini təşkil edir.

- 5 % - ni təşkil edir
- 23 % - ni təşkil edir
- 15 % - ni təşkil edir

- 3 % - ni təşkil edir
- 1.5 % - ni təşkil edir

293 Aşağıdakı ifadələrdən hansı doğru deyil?

- 70 km – də ozon yoxa çıxır
- Ozon havanın 70 – nu 30-55 km yüksəklikdə artırır.
- Ozon 15 km – dən 70 km - ə qədər yüksəklikdə yaranır
- Ozonun maksimal miqdarı qütb vilayətində 15-20 km yüksəklikdə yerləşir
- Ozon atmosferin ümumi kütləsinin 5% - ni təşkil edir.

294 Aşağıdakı atmosfer təbəqələrindən hansı 10000 km yüksəkliyə qədər məkanı əhatə edir?

- Ekzosfer
- Radiasiya qurşağı
- Termosfer
- Mezosfer
- Maqnifosfer

295 Uzundalğalı radiasiya yer səthinin və atmosferin şüalandırdığı radiasiyadır. Uzundalğalı radiasiyanın dalğa uzunluğu neçə mkm – dir

- 0.1 -4.0 mkm –dir
- 4.0 – 100 mkm – dir
- 0.01 – 0.34 mkm – dir
- 0.76 mkm – dən böyük
- 0.40 – 0.76 mkm – dir

296 Atmosferin stratosfer təbəqəsi hansı hündürlükləri əhatə edir?

- 70 – 100 km
- 50 – 55 km
- 40 – 90 km
- 20 – 30 km
- 30 – 50 km

297 Turbulentlik nədir?

- nizamsız burulğanvari hərəkətlər
- güclü şaquli hava cərəyanları
- enən hava axınları
- qalxan hava axınları
- nizamlı burulğanvari hərəkətlər

298 Turbulent hərəkətlər necə hərəkətlərdir?

- düzxətli
- xaotik
- lominar
- əyrixətli
- nizamlı

299 Atmosferin hansı təbəqələrində temperatur hündürlüyə görə aşağı düşür?

- ionosfer və troposferdə
- mezosfer və troposferdə
- stratosfer və ionosferdə
- troposfer, stratosfer
- mezosfer və ionosferdə

300 Stratosfer təbəqəsindən yuxarıda atmosfer təbəqələrinin ardıcılığı necədir?

- troposfer, ekzosfer, mezosfer
- ekzosfer, ionosfer, mezosfer
- mezosfer, ionosfer, ekzosfer
- troposfer, mezosfer, ionosfer
- mezosfer, ekzosfer, ionosfer

301 Quru subtropiklərdə illik yağıntıların miqdarı nə qədərdir?

- 500-1000 mm
- 400-500 mm
- 300-500 mm
- 100-300 mm
- 50-100 mm

302 Atmosfer təzyiqinin 1 mb azalması və artması üçün lazım olan hündürlük necə adlanır?

- barik pillə
- barik sahə
- barometrik hündürlük
- izobarik hündürlük
- barik qradiyent

303 Normal atmosfer təzyiqi hansı dəniz səthinə nəzərən təyin edilmişdir?

- Qara dənizi
- Baltik dənizi
- Biskay dənizi
- Xəzər dənizi

- Barens dənizi

304 Hansı hündürlük atmosferin yuxarı sərhəddi hesab edilir?

- 1000 km
 500 km
 1200 km
 2000 km
 1500 km

305 Havanın təzyiqi ilə müqayisədə onun sıxlığı hündürlüyə görə necə azalır?

- yavaş
 sürətlə
 dəyişmir
 dəyişir
 təzyiq kimi

306 Atmosferin hansı parametri bütün hündürlüklərdə sürətlə aşağı düşür?

- təzyiq
 sıxlıq
 rütubətlik
 külək
 temperatur

307 Temperaturun sutkalıq tərəddüdləri atmosferin hansı təbəqəsini əhatə edir?

- bütün troposfer
 bütün sərhəd təbəqəsində
 yerüstü təbəqənin böyük bir hissəsində
 stroposferdə
 yalnız yerüstü təbəqədə

308 Kondensasiya səviyyəsində hava hissəciklərinin temperaturu necə dəyişir?

- rütubətli adiabatik qanunla
 psevdoadiabatik qanunla
 dəyişmir
 quru adiabatik qanunla
 hər ikisi ilə

309 Quru adiabat nədir?

- eyni potensial temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
 eyni psevdopotensial temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər

- eyni yağıntıya malik nöqtələri birləşdirən xətlər
- eyni təzyiqə malik olan nöqtələri birləşdirən xətlər
- qarışıqları birləşdirən xətlər

310 1 km qalxdıqda hava hissəciyinin temperaturunun 8°C soyuması nə deməkdir?

- hissəcik izotropik yüksəlir
- hissəcik izotropik enir
- hissəcik adiabatik qalxır
- hissəciyə ətraf havadan istilik verilir
- hissəcik ətraf havaya istilik verir

311 ətrafdan təcrid edilmiş hava hissəciyi 1 km –dən aşağı düşdükdə onun temperaturu necə dəyişər?

- 6°C azalar
- 10°C azalar
- 15°C azalar
- 10°C yüksələr
- 6°C yüksələr

312 Hava hissəcikləri adiabatik qalxdıqda onun temperaturu necə dəyişir?

- azalır
- şəh nöqtəsi temperaturundan aşağı olur
- dəyişməz qalır
- artır
- şəh nöqtəsi temperaturundan yuxarı olur

313 Yer səthinin radiasiya balansını aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- $E_e = E_s - E_a$
- $B = (S \cdot \sin h + D) \cdot (t + A) \cdot E_a$
- $Q = S \cdot \sin h + D$
- $(S \cdot \sin h + D) \cdot A$
- $(S \cdot \sin h + D) \cdot (t + A)$

314 Ekvatordan qütblərə doğru temperaturun azalmasının səbəbi:

- Cəm radiasiyadır
- Əks olunan radiasiyadır
- Yer səthinin radiasiya balansındır
- Yer səthinin istilik balansındır
- Düz radiasiyadır

315 Aşağıdakı qanunlardan hansı Füyrenin dördüncü qanunudur?

- Sutkalıq və illik sabit t - lu dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrlərinin kvadrat kökü kimidir 1 :
- Maksimal və minimal t -un müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitud həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Torpağın tipindən aslı olmayaraq dərinlik boya t - un tərəddüd dövrü dəyişmir.
- Okean səthində t -un illik amplitud sutkalıqdan böyükdür.

316 Aşağıdakı qanunlardan hansı Furiyenin üçüncü qanunudur?

- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitud həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Torpağın tipindən aslı olmayaraq dərinlik boya t - un tərəddüd dövrü dəyişmir.
- Sutkalıq və illik sabit t - lu dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrlərinin kvadrat kökü kimidir 1 :
- Maksimal və minimal t -un müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.
- Okean səthində t -un illik amplitud sutkalıqdan böyükdür.

317 Aşağıdakı qanunlardan hansı Furiyenin ikinci qanunudur?

- Dərinliyin cəbri silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Maksimal və minimal t - in müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.
- Sutkalıq və illik sabit t -lu dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrlərinin kvadrat kökü kimidir. Yəni 1:
- Okean səthində t -un illik amplitudu sutkalıqdan böyükdür.
- Torpağın tipindən aslı olmayaraq dərinlik boya t_0 - in tərəddüd dövrü dəyişmir.

318 Aşağıdakı qanunlardan hansı Furiyenin birinci qanunudur?

- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitudun həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Maksimal və minimal t_0 - in müşahidə olunduğu vaxtda onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.
- Sutkalıq və illik sabit t_0 - lı dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrünün kvadrat kökü kimidir. Yəni 1:
- okean səthində t_0 - in illik amplitud sutkalıqdan böyükdür.
- Torpağın tipindən aslı olmayaraq dərinlik boya t_0 – un tərəddüd dövrü dəyişmir.

319 Atmosferin istilik rejimi aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- Siklonun təkamülü
- Soyuğun adveksiyası
- Atmosferdə havanın temperaturunun paylanması və fasiləsiz olaraq bu paylanmanın dəyişməsi
- İstilik mübadiləsi
- İstiliyin adveksiyası

320 .Koriolis qüvvəsi coğrafi enlikdən (q) asılıdır. Onun maksimal qiyməti $2 \cos(4=P/2)$ hansı enlikdədir?

- Ekvatordadır
- Mülayim enliklərdədir
- Qütblərdədir
- Dağlıq ərazilərdədir.

- Tropiklərdədir

321 Coğrafi amillərə aid olmayan amil:

- Yerin kütləsi və ölçüləri
- Okean və materiklərin coğrafi paylanması
- Okeanın kütləsi və tərkibi
- yerin fırlanma oxunun orbit müstəvisinə meyliyi
- atmosferin kütləsi və tərkibi

322 Astronomik amillərə aid olmayan amil:

- Günəşin işığı
- Yerin fırlanma oxunun orbit müstəvisinə meyliyi
- Yerin öz oxu ətrafında fırlanma sürəti
- Yerin kütləsi və ölçüləri
- Günəş sistemində Yerin vəziyyəti və hərəkəti

323 Hansı qatlarda atmosfer prosesləri öyrənilir?

- ionosfer – termosferdə
- Stratosferdə
- Troposfer – Stratosferdə
- Troposferdə
- Mezosferdə

324 Aşağıdakı ifadələrdən hansı yer səthinin radiasiya balansıdır?

- $E_g = E_s - E_a$
- $(S \cdot \sin h + D) \cdot (t + A)$
- $(S \cdot \sin h + D) \cdot A$
- $Q = S \cdot \sin h + D$
- $B = (S \cdot \sin h + D) \cdot (t + A) \cdot E_a$

325 Hava kütləsinin səth örtüyünün təsiri altında əsas xüsusiyyətlərini dəyişməsi prosesi necə adlanır?

- transformasiya
- transliasiya
- sürüşmə
- Evolyusiya
- transpirasiya

326 Kondensasiya səviyyəsinədək hava hissəciklərinin temperaturu necə dəyişir?

- rütubətli adiabatik qanunla
- psevdoadiabatik qanunla
- dəyişmir

- hər ikisi ilə
- quru adiabatik qanunla

327 Hava hissəcikləri adiabatik qalxdıqda onun temperaturu necə dəyişir?

- azalır
- dəyişməz qalır
- şəh nöqtəsi temperaturundan aşağı olur
- şəh nöqtəsi temperaturundan yuxarı olur
- artır

328 Quru adiabatik qradiyentin kəmiyyəti rütubətli adiabatik qradiyentlə necə müqayisə olunmalıdır?

- Hər ikisininin kəmiyyəti eynidir
- Quru adiabatik qradiyentin kəmiyyəti böyükdür
- Quru adiabatik qradiyent rütubətli adiabatik qradiyentdən $2,0^{\circ}\text{C}$ kiçikdir
- Rütubətli adiabatik qradiyent kiçikdir
- Rütubətli adiabatik qradiyent böyükdür

329 Adiabatik proseslər necə başa düşürlər?

- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsi olmadan şəh nöqtəsi temperaturunun
- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsi olmadan temperatuun dəyişməsi
- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsinin nəzərə alınmaması
- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsi
- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsi olmadan dayanıqsızlıq halının dəyişməsi

330 Konveksiya zamanı hissəciklərin temperaturu hündürlüyə görə necə dəyişir?

- quru adiabatik qradiyentə bərabər
- quru adiabatik qradiyentdən kiçik
- rütubətli adiabatik qradiyentə bərabər
- rütubətli adiabatik qradiyentdən kiçik
- quru adiabatik qradiyentdən böyük

331 Atmosferdə xüsusi istilik nəyin nəticəsində ayrılır?

- ərimə
- sublimasiya
- transformasiya
- buxarlanma
- kondensasiya

332 Hava kütləsinin səth örtüyünün təsiri altında əsas xüsusiyyətlərini dəyişməsi prosesi necə adlanır?

- transformasiya

- transliasiya
- sürüşmə
- Evolyusiya
- transpirasiya

333 1 km qalxdıqda hava hissəciyinin temperaturunun 5°C soyuması nə deməkdir?

- hissəcik adiabatik qalxır
- hissəcik ətraf havaya istilik verir
- hissəcik izentropik yüksəlir
- hissəcik izotropik enir
- hissəciyə ətraf havadan istilik verilir

334 Torpaqda istiliyin paylanma qanunları Fūrye qanunları adlanır. Aşağıdakı qanunlardan hansı Fūryenin üçüncü qanunudur?

- Okean səthində t° -un illik amplitud sutkalıqdan böyükdür.
- Torpağın tipindən aslı olmayaraq dərinlik boyu t° - un tərəddüd dövrü dəyişmir.
- Maksimal və minimal t° -un müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitud həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.

335 Torpaqda istiliyin paylanma qanunları Fūrye qanunları adlanır. Aşağıdakı qanunlardan hansı Fūryenin ikinci qanunudur?

- Dərinliyin cəbri silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Okean səthində t° -un illik amplitudu sutkalıqdan böyükdür.
- Maksimal və minimal t° - in müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.
- Torpağın tipindən aslı olmayaraq dərinlik boyu t_0 - in tərəddüd dövrü dəyişmir.

336 Torpaqda istiliyin paylanma qanunları Fūrye qanunları adlanır. Aşağıdakı qanunlardan hansı Fūryenin birinci qanunudur?

- Maksimal və minimal t° - in müşahidə olunduğu vaxtda onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitudun həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Torpağın tipindən aslı olmayaraq dərinlik boyu t° – un tərəddüd dövrü dəyişmir.
- Sutkalıq və illik sabit t° - 1 dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrünün kvadrat kökü kimidir. Yəni 1: $\sqrt{365}$**
- okean səthində t° - in illik amplitud sutkalıqdan böyükdür.

337 Temperatur ekvator dan qütblərə doğru azalır. Buna səbəb nədir?

- Cəm radiasiyadır
- Yer səthinin radiasiya balansdır
- Yer səthinin istilik balansdır
- Əks olunan radiasiyadır

- Düz radiasiyadır

338 Dönmə təcilinin vahid kütləyə təsiri yerin fırlanmasının meyletdirici qüvvəsi və ya koriolis qüvvəsi adlanır. Koriolis qüvvəsi coğrafi enlikdən (φ) asılıdır. Onun maksimal qiyməti $2 \cos(\varphi)$ hansı enlikdədir?

- Ekvatordadır
- Tropiklərdədir
- Dağlıq ərazilərdədir.
- Qütblərdədir
- Mülayim enliklərdədir

339 Geopotensial metr, 1 kq kütləni, sərbəst düşmə təcili $g = 9.80665$ olduqda 1 m yüksəkliyə qaldırmaq üçün sərf olunan işdir. ədədi qiymətə geopotensial metr, hündürlüyə uyğundur. Hansı enlikdə dəqiq hündürlüyə bərabərdir?

- 60° enlikdə
- 80° enlikdə
- 20° enlikdə
- 40° enlikdə
- 45° enlikdə

- 340 $42 \cdot 10^{-2} - 50 \cdot 10^{-2} M_{\text{coul}}/m^2$
- $59 \cdot 10^{-2} M_{\text{coul}}/m^2$
- $25 \cdot 10^{-2} - 33 \cdot 10^{-2} M_{\text{coul}}/m^2$
- $50 \cdot 10^{-2} M_{\text{coul}}/m^2$
- $54 \cdot 10^{-2} M_{\text{coul}}/m^2$

341 Aşağıdakı amillərdən hansı coğrafi amillərə aid deyil?

- Yerin kütləsi və ölçüləri
- yerin fırlanma oxunun orbit müstəvisinə meyliyi
- Okean və materiklərin coğrafi paylanması
- atmosferin kütləsi və tərkibi
- Okeanın kütləsi və tərkibi

342 Aşağıdakı amillərdən hansı Astronomik amillərə aid deyil?

- Günəşin işığı
- Günəş sistemində Yerin vəziyyəti və hərəkəti
- Yerin kütləsi və ölçüləri
- Yerin öz oxu ətrafında fırlanma sürəti
- Yerin fırlanma oxunun orbit müstəvisinə meyliyi

343 Atmosfer prosesləri əsasən hansı qatlarda öyrənilir?

- Stratosferdə

- Troposferdə
- ionosfer – termosferdə
- Mezosferdə
- Troposfer – Stratosferdə

344 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə cənub yarımkürəsində neçə alçaq təzyiqliq qurşağı vardır?

- 3
- 5
- 1
- 2
- 4

345 Temperatur inversiyası ..... deyilir:

- Fəal temperaturların cəminə
- Hündürlüyə doğru yağıntıların artmasına
- Təzyiqliqin hündürlüyə doğru dəyişməsinə
- Temperaturun hündürlüyə doğru artmasına
- Yüksəyə doğru havanın rütubətinin dəyişməsinə

346 Atmosferdə temperaturun paylanmasında başlıca amil:

- Coğrafi uzunluq
- Mütləq hündürlük
- Relyef
- Coğrafi enlik
- Okeana yaxınlıq

347 Məntəqədə temperaturun sutkalıq gedişi -1°C , -4°C , -5°C , 4°C , 8°C , 12°C , 7°C , 3°C olarsa, orta sutkalıq temperaturu müəyyən edin:

- 24°C
- $3,5^{\circ}\text{C}$
- 10°C
- $5,5^{\circ}\text{C}$
- 3°C

348 Atmosferdə temperaturun paylanmasında başlıca amil:

- Coğrafi uzunluq
- Mütləq hündürlük
- Relyef
- Coğrafi enlik
- Okeana yaxınlıq

349 Subarktik iqlim qurşağının səciyyəvi xüsusiyyəti:

- Yay ı soyuq və quru, qışı soyuq və quru
- Yay ı mülayim və rütubətli, qışı soyuq və quru
- Yay ı isti və rütubətli, qışı soyuq və rütubətli
- Yay ı mülayim və quru, qışı soyuq və quru
- Yay ı isti və quru, qışı soyuq və rütubətli

350 Məntəqədə temperaturun sutkalıq gedişi -1°C , -4°C , -5°C , 4°C , 8°C , 12°C , 7°C , 3°C olarsa, orta sutkalıq temperaturu müəyyən edin:

- 24°C
- 10°C
- $5,5^{\circ}\text{C}$
- 3°C
- $3,5^{\circ}\text{C}$

351 Sutka ərzində ən yüksək temperatur müşahidə edilir:

- Səhər gün çıxarkən
- 12^{00} -də
- Aşamüstü gün batarkən
- 10^{00} -də
- 14^{00} - 15^{00} -də

352 Temperatur inversiyası nəyə deyilir:

- Təzyiqin hündürlüyə doğru dəyişməsinə
- Hündürlüyə doğru yağıntıların artmasına
- Fəal temperaturların cəminə
- Yüksəyə doğru havanın rütubətinin dəyişməsinə
- Temperaturun hündürlüyə doğru artmasına

353 Temperaturun sutkalıq gedişinin amplitudası nəyə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir?

- Atmosfer təzyiqinə
- Buludluluğun şaquli gücünə və miqdarına
- turbulent istilik mübadiləsinə
- Yağıntıların düşməsinə
- hava kütlələrinin adveksiyasına

354 Şeh nöqtəsi temperaturu əsasən nədən asılıdır?

- havanın temperaturu, nisbi rütubətlik və atmosfer təzyiqindən
- Nisbi rütubətlik və hava temperaturu
- quru və rütubətli adiabatların vəziyyətindən

- kondensasiya səviyyəsindən və konveksiyadan
- havanın temperaturu və atmosfer təzyiqindən

355 Temperaturun sutkalıq amplitudası nədir?

- sutka ərzində maksimum və minimum hava temperaturlarının fərqi
- temperaturun maksimal həddinin çoxillik normadan fərqi
- temperaturun sutkalıq gedişinin normadan fərqi
- temperaturun illik amplitudası ilə aylıq amplitudasının fərqi
- temperaturun minimal həddi ilə maksimum həddinin asılılığı

356 Sutka ərzində ən yüksək temperatur müşahidə edilir:

- Səhər gün çıxarkən
- Axsamüstü gün batarkən
- 10°-da
- 14°-15°-da
- 12°-da

357 Havanın temperaturunun dəyişməsinin əsas səbəbi nədir?

- şüalanma istilik mübadiləsi
- təzyiqin şaqili dəyişməsi
- səth örtüyünün albedosu
- hava kütlələrinin üfqi yerdəyişməsi
- suyun faza keçidləri

358 Şeh nöqtəsi temperaturu əsasən nədən asılıdır?

- quru və rütubətli adiabatların vəziyyətindən
- Nisbi rütübətlik və hava temperaturu
- havanın temperaturu, nisbi rütübətlik və atmosfer təzyiqindən
- havanın temperaturu və atmosfer təzyiqindən
- kondensasiya səviyyəsindən və konveksiyadan

359 Temperaturun sutkalıq amplitudası nədir?

- temperaturun illik amplitudası ilə aylıq amplitudasının fərqi
- temperaturun sutkalıq gedişinin normadan fərqi
- sutka ərzində maksimum və minimum hava temperaturlarının fərqi
- temperaturun maksimal həddinin çoxillik normadan fərqi
- temperaturun minimal həddi ilə maksimum həddinin asılılığı

360 Rütubətlənmə əmsalının hansı göstəricisində suvarmaya daha çox ehtiyac var?

- $\bar{A} = \frac{800}{800}$
- $\bar{A} = \frac{1100}{980}$
- $\bar{A} = \frac{250}{1000}$
- $\bar{A} = \frac{600}{500}$
- $\bar{A} = \frac{1800}{1800}$

361 Havanın temperaturunun dəyişməsinin əsas səbəbi nədir?

- səth örtüyünün albedosu
- təzyiqin şaquli dəyişməsi
- şüalanma istilik mübadiləsi
- suyun faza keçidləri
- hava kütlələrinin üfqi yerdəyişməsi

362 Temperaturun sutkalıq gedişinin amplitudası nəyə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir?

- turbulent istilik mübadiləsinə
- Yağıntılardan düşməsinə
- Buludluluğun şaquli gücünə və miqdarına
- Atmosfer təzyiqinə
- hava kütlələrinin adveksiyasına

363 Aşağıdakı amillərdən hansı əsas iqlim yaradan amil hesab olunur?

- atmosferin ümumi dövrəni
- okean və dənizlərdən uzaqlıq
- oroqrafiya
- coğrafi enlik
- coğrafi uzunluq

364 Qışda günəş radiasiyasının çatışmamazlığı və ya olmaması, yay da isə böyük olması hansı iqlimə aiddir?

- subtropiklərin iqlimi
- mülayim enliyin iqlimi
- Arktika hövzəsinin iqlimi
- tropiklərin iqlimi
- ekvatorial iqlim

365 Ekvatorial iqlim tip xüsusiyyətlərinə aid deyil.

- səhrələşmə prosesi gedir
- yağıntı boldur

- tufanlar olur
- leysanlar yağır
- rütubətlik yüksəkdir

366 Ekvatorial iqlimdə buxarlanma böyük olduğundan mütləq rütubət nə qədər ola bilər?

- 5 q/m³ qədər
- 10 q/m³ qədər
- 20 q/m³ qədər
- 50 q/m³ qədər
- 30 q/m³ artıq

367 B.P.Alisovun təsnifatında hansı tiplər ayrılır?

- rütubətli və səhra
- materik və okeanik
- səhra və yarımşəhra
- kontinental və okeanik
- meşə və meşə-çöl

368 Alçaq yerlər iqliminə daxil deyil.

- rütubətli subtropik iqlim
- tundra iqlimi
- çöllər iqlimi
- mülayim meşələr iqlimi
- Sibir iqlimi

369 L.S.Berqə görə bütün iqlim tipləri neçə sinifə ayrılır?

- ayrılmaz
- 4 sinifə
- 6 sinifə
- 2 sinifə
- 5 sinifə

370 Aşağıdakı amillərdən hansı əsas iqlim yaradan amil hesab olunur?

- okean və dənizlərdən uzaqlıq
- oroqrafiya
- coğrafi uzunluq
- atmosferin ümumi dövrəni
- coğrafi enlik

371 İl boyu isti, yayı rütubətli, qışı quraq olan iqlim qurşağı:

- Ekvatorial
- Mülayim
- Tropik
- Subekvatorial
- Subtropik

372 Qışı daha rütubətli keçən iqlim tipi:

- Aralıq dənizi
- Mülayim kontinental
- Subtropik musson
- Mülayim musson
- Subtropik kontinental

373 İl boyu iki fəslin müşahidə olunduğu iqlim qurşaqları:

- Subekvatorial, subarktik
- Subtropik, subekvatorial
- Mülayim, subarktik
- Ekvatorial, arktik
- Antarktik, tropik

374 İqlim dəyişmələrinin dövrlərinin ardıcıl sırasını göstərin

- Kembri-dən əvvəl, Fanerozooy, Pleystosen, Qolesen
- Pleystosen, Qolesen, Fanerozooy, Kembri-dən əvvəl
- Fanerozooy, Pleystosen, Qolesen, Kembri-dən əvvəl
- Pleystosen, Qolesen, Kembri-dən əvvəl, Fanerozooy
- Qolesen, Fanerozooy, Kembri-dən əvvəl, Pleystosen

375 Pleystosen erası neçə mln il davam etmişdir?

- 2,0-1,8 mln. il
- 1,0-1,6 mln. il
- 2,5-3,0 mln. il
- 1,5-0,5 mln. il
- 1,5-2,0 mln. il

376 Hansı dövrdə buz örtüyü 35 dərəcə cənub enliyinə qədər yayıldı?

- 300-240 mln il
- 320-360 mln il
- 200-240 mln il
- 250-290 mln il

- 310-270 mln il

377 Kembridən əvvəl iqlim dəyişmələri hansı dövrü əhatə etmişdir?

- 3 mlrd-200 mln il əvvəl
 2,5 mlrd-300 mln il əvvəl
 5 mlrd-200 mln il əvvəl
 4,5 mlrd-450 mln il əvvəl
 4,65 mlrd-570 mln il əvvəl

378 Qolosenin aşağı sərhəddi neçə min il bundan əvvəl təsadüf edir?

- 20min il
 14 min il
 15 min il
 12 min il
 10 min il

379 Mülayim iqlim qurşağında yayı isti, qışı sərt soyuq, illik temperature amplitude yüksək, yağıntısız az olan iqlim tipi

- Kəskin kontinental
 Aralıq dənizi
 Musson
 Tropik
 Dəniz

380 Subtropik iqlim qurşağının hansı tipi yalnız cənub yarımkürəsində müşahidə olunur?

- İl boyu rütubətli
 Musson
 Kontinental
 Mülayim dəniz
 Aralıq dənizi

381 Azərbaycanda rütubətli subtropiklərdə illik yağıntının miqdarı nə qədərdir?

- 1200 – 1800mm
 1500-2000 m
 100-200 mm
 200-500 mm
 500-1000 m

382 İqlim qurşaqlarının ekvator dan qütblərə doğru düzgün ardıcılığı: 1. Mülayim 2. Tropik 3. Ekvatorial 4. Subarktik 5. Subtropik 6. Arktik 7. Subekvatorial

- 2, 7, 3, 1, 4, 5, 6
- 7, 2, 5, 4, 3, 6, 1
- 3, 5, 6, 7, 1, 4, 2
- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
- 3, 7, 2, 5, 1, 4, 6

383 Ümumi günəş radiasiyasının 40%-i, yeni $36 \frac{kcal}{sm^2}$ - i yer sethi tərəfindən udulmuşdur. Müvafiq olaraq ümumi və eks olunan radiasiyanın kəmiyyətini müəyyən edin ($\frac{kcal}{sm^2}$ ilə):

- 90 və 90
- 90 və 54
- 100 və 36
- 54 və 90
- 36 və 40

384 İllik yağıntısı 200 mm, mümkün buxarlanma isə 100 mm olan ərazidə rütubətlənmənin xüsusiyyətini müəyyən edin:

- Taxıl bitkiləri üçün əlverişli rütubətlənmə
- Normal rütubətlənmə
- İfrat rütubətlənmə
- Rütubət çatışmazlığı
- Pambıq üçün əlverişli rütubətlənmə

385 Subekvatorial və subarktik iqlim qurşağı üçün ümumi əlamətlər:

- İsti yay və quru qış fəslə olur, meşələr geniş yayılıb
- Bataqlıqlar geniş yayılıb, torpaqlarda humusun miqdarı azdır
- Antropogen landşaftlar çoxdur, rütubətlilik əmsalı vahiddən böyükdür
- Temperatur il boyu yüksək olur, torpaqları münbitdir
- Hakim hava kütləsi yoxdur

386 Şimal yarımkürəsində ən geniş sahəni tutan siklonlar adətən hansı ərazilər üzərində formalaşır?

- Atlantik okeanın mərkəzi hissələrində
- Atlantik və Sakit okeanların şimal hissələrində
- Asiya üzərində
- Cənubi Avropa üzərində
- Sakit okeanın cənub hissəsində

387 Qolosenin aşağı sərhəddi neçə min il bundan əvvəl təsadüf edir?

- 14 min il
- 20 min il

- 15 min il
- 12 min il
- 10 min il

388 Pleystosen erası neçə mln il davam etmişdir?

- 1,5-2,0 mln. il
- 2,0-1,8 mln. il
- 1,0-1,6 mln. il
- 2,5-3,0 mln. il
- 1,5-0,5 mln. il

389 Hansı dövrdə buz örtüyü 35 dərəcə cənub enliyinə qədər yayıldı?

- 320-360 mln il
- 250-290 mln il
- 300-240 mln il
- 310-270 mln il
- 200-240 mln il

390 Kembridən əvvəl iqlim dəyişmələri hansı dövrü əhatə etmişdir?

- 3 mlrd-200 mln il əvvəl
- 2,5 mlrd-300 mln il əvvəl
- 5 mlrd-200 mln il əvvəl
- 4,5 mlrd-450 mln il əvvəl
- 4,65 mlrd-570 mln il əvvəl

391 İqlim dəyişmələrinin dövrlərinin ardıcıl sırasını göstərin:

- Fanerozooy, Pleystosen, Qolesen, Kembridən əvvəl
- Pleystosen, Qolesen, Fanerozooy, Kembridən əvvəl
- Kembridən əvvəl, Fanerozooy, Pleystosen, Qolesen
- Qolesen, Fanerozooy, Kembridən əvvəl, Pleystosen
- Pleystosen, Qolesen, Kembridən əvvəl, Fanerozooy

392 Mülayim enliklərə nəzərən ekvatora daha çox yağıntı düşməsinin səbəbi:

- Mülayim enliklərə qərb küləklərinin təsiri
- Mülayim enliklərdə mülayim hava kütlələri yalnız qışda hakim olur
- Okeanların daha geniş sahə tutması
- Mülayim enliklərdə tayqa meşələrinin sahəsi böyükdür
- Səthi daha çox qızdığına görə güclü qalxan hava axınları yaranır

393 Kontinental Arktik hava kütlələrinin səciyyəvi xüsusiyyəti:

- Soyuq, az rütubətli, şəffaf
- Soyuq, tozlu, az rütubətli
- Soyuq, rütubətli, buludlu
- Mülayim, quru, isti
- Quru, çox soyuq, çox rütubətli

394 Subarktik iqlim qurşağının səciyyəvi xüsusiyyəti:

- Yay istı və rütubətli, qışı soyuq və rütubətli
- Yay mülayim və quru, qışı soyuq və quru
- Yay mülayim və rütubətli, qışı soyuq və quru
- Yay soyuq və quru, qışı soyuq və quru
- Yay istı və quru, qışı soyuq və rütubətli

395 Yüksək temperaturlu (qızmar) quru və tozlu hava kütləsi hansıdır?

- Ekvatorial
- Mülayim dəniz
- Rütubətli tropik
- Kontinental tropik
- Kontinental mülayim

396 Mülayim iqlim qurşağında yay istı, qışı sərt soyuq, illik temperatur amplitudu yüksək, yağıntısı az olan iqlim tipi:

- Aralıq dənizi
- Dəniz
- Kəskin kontinental
- Tropik
- Musson

397 Doğru olan ifadəni müəyyən edin:

- Cənub qütb qurşağı şimal qütb qurşağına nəzərən daha soyuqdur
- Troposfer atmosferin ən qalın təbəqəsidir
- Buludlu hava şəraitində şəhin yaranma ehtimalı daha yüksəkdir
- Mülayim qurşaqda əsasən enən hava hakimdir
- Mümkün buxarlanmanın qiyməti ekvatorial qurşaqda daha çoxdur

398 Subtropik iqlim qurşağının hansı tipi yalnız cənub yarımkürəsində müşahidə olunur?

- İl boyu rütubətli
- Kontinental
- Mülayim dəniz
- Aralıq dənizi

Musson

399 Subekvatorial və subarktik iqlim qurşağı üçün ümumi əlamətlər:

- Temperatur il boyu yüksək olur, torpaqları münbitdir
- Antropogen landşaftlar çoxdur, rütubətlik əmsalı vahiddən böyükdür
- Hakim hava kütləsi yoxdur
- İsti yay və quru qış fəslı olur, meşələr geniş yayılıb
- Bataqlıqlar geniş yayılıb, torpaqlarda humusun miqdarı azdır

400 Mülayim enliklərə nəzərən ekvatora daha çox yağıntı düşməsinin səbəbi:

- Mülayim enliklərdə mülayim hava kütlələri yalnız qışda hakim olur
- Mülayim enliklərə qərb küləklərinin təsiri
- Səthi daha çox qızdığına görə güclü qalxan hava axınları yaranır
- Mülayim enliklərdə tayqa meşələrinin sahəsi böyükdür
- Okeanların daha geniş sahə tutması

401 Yer kürəsinin iqlim qurşaqları kim tərəfindən təklif edilmişdir?

- P. İ. Braunov
- J. J. Fiqurovski
- Q.T.Trevert
- L. S. Berq
- B. P. Alisov

402 Kontinental Arktik hava kütlələrinin səciyyəvi xüsusiyyəti:

- Soyuq, rütubətli, buludlu
- Quru, çox soyuq, çox rütubətli
- Soyuq, az rütubətli, şəffaf
- Mülayim, quru, isti
- Soyuq, tozlu, az rütubətli

403 Yüksək temperaturlu (qızmar) quru və tozlu hava kütləsi hansıdır?

- Ekvatorial
- Mülayim dəniz
- Rütubətli tropik
- Kontinental tropik
- Kontinental mülayim

404 Mülayim iqlim qurşağının kontinental tipinin geniş yayıldığı ölkələr:

- Qazaxıstan, Monqolustan
- Finlandiya, İsveç

- Türkiyə, Gürcüstan
- Fransa, Monqolustan
- Danimarka, Norveç

405 Musson küləklərinin təsiri altında olan ölkələr:

- Braziliya, Mozambik, çili
- Avstraliya, Türkiyə, Yaponiya
- Hindistan, Koreya, Banqladeş
- ABŞ, Vyetnam, İran
- İtaliya, Böyük Britaniya, İndoneziya

406 Subtropik iqlim qurşağının tiplərindən deyil:

- Dəniz subtropik
- Kontinental subtropik
- Subtropik musson
- Yağıntuları bərabər paylanan
- Aralıq dənizi

407 Tropik enliklərdə sutkalıq temperatur amplitudasının böyük olması əlaqədardır:

- Havanın enən hərəkəti, buludluluğun az olması
- Havanın enən hərəkəti, mövsümü küləklər
- Okean cərəyanlarının təsiri, aşağı təzyiq
- Havanın qalxan hərəkəti, yüksək buludluluq
- Fiziki aşınmanın intensivliyi, çay şəbəkəsinin sıxlığı

408 Mövsümi fəsil dəyişkənliyi çox az olan iqlim qurşaqları:

- Mülayim, tropik
- Ekvatorial, mülayim
- Arktik, mülayim
- Subtropik, subarktik
- Ekvatorial, arktik

409 İqlim qurşaqlarının ekvator dan qütblərə doğru düzgün ardıcılığı: 1. Mülayim 2. Tropik 3. Ekvatorial 4. Subarktik 5. Subtropik 6. Arktik 7. Subekvatorial

- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
- 3, 5, 6, 7, 1, 4, 2
- 7, 2, 5, 4, 3, 6, 1
- 2, 7, 3, 1, 4, 5, 6
- 3, 7, 2, 5, 1, 4, 6

410 İllik yağıntısı 200 mm, mümkün buxarlanma isə 100 mm olan ərazidə rütubətlənmənin xüsusiyyətini İllik yağıntısı 200 mm, mümkün buxarlanma isə 100 mm olan ərazidə rütubətlənmənin xüsusiyyətini müəyyən edin:

- Taxıl bitkiləri üçün əlverişli rütubətlənmə
- Normal rütubətlənmə
- İfrat rütubətlənmə
- Rütubət çatışmazlığı
- Pambıq üçün əlverişli rütubətlənmə

411 Yer kürəsinin iqlim qurşaqları kim tərəfindən təklif edilmişdir?

- B. P. Alisov
- L. S. Berq
- J. J. Fiqurovski
- Q.T.Trevart
- P. İ. Braunov

412 Şimal yarımkürəsində ən geniş sahəni tutan siklonlar adətən hansı ərazilər üzərində formalaşırlar?

- Atlantik okeanın mərkəzi hissələrində
- Cənubi Avropa üzərində
- Sakit okeanın cənub hissəsində
- Atlantik və Sakit okeanların şimal hissələrində
- Asiya üzərində

413 Qütb ətrafı rayonlar üçün səciyyəvi olan rütubətlik əmsalının qiymətini müəyyən edin:

- $\bar{A} = \frac{Y}{B} = \frac{1000}{1200}$
- $\bar{A} = \frac{Y}{B} \equiv \frac{100}{600}$
- $\bar{A} = \frac{Y}{B} \equiv \frac{50}{1200}$
- $\bar{A} = \frac{Y}{B} \equiv \frac{200}{500}$
- $\bar{A} = \frac{Y}{B} = \frac{150}{500}$

414 Ümumi günəş radiasiyasının 40%-i, yəni $36 \frac{kcal}{sm^2}$ - i yer səthi tərəfindən udulmuşdur. Müvafiq olaraq ümumi və əks olunan radiasiyanın kəmiyyətini müəyyən edin ($\frac{kcal}{sm^2}$ ilə):

- 100 və 36
- 90 və 54

- 90 və 90
- 54 və 90
- 36 və 40

415 Alisovun iqlim təsnifatı nəyə əsaslanır:

- Temperaturun və yağıntıların orta illik göstəricisinə
- Yağıntı və buxarlanmanın nisbətinə
- Hava kütlələrinin coğrafi tiplərinə
- Çayların sululuğu və su rejimi
- Landşaftların xüsusiyyətlərinə

416 Götərilənlərdən (hPA) hansı tropikdənənar siklonların mərkəzində ən alçaq yer səthi (hPA) təzyiq ilə bilər?

- 910
- 930
- 1000
- 990
- 970

417 Yayda havanın nisbi rütubətliyinin 40% olması hansı rayon üçün daha çox xarakterikdir?

- Asiyanın səhra rayonları üçün
- Qütb rayonları üçün
- okeanlar üçün
- Mussonun təsiri altında olan sahillər üçün
- Avropanın kontenental rayonları üçün

418 Verilən əlamətlərin hansı iqlim qurşağı üçün səciyyəvi olduğunu müəyyən edin: - rütubətlənmə əmsalı vahiddən böyükdür - il ərzində iki fəsil müşahidə olunur - qışda quru və şəffaf hava kütlələrinin təsirinə məruz qalır

- Ekvatorial
- Mülayim
- Tropik
- Subtropik
- Subarktik

419 Alisovun iqlim təsnifatı nəyə əsaslanır:

- Temperaturun və yağıntıların orta illik göstəricisinə
- Hava kütlələrinin coğrafi tiplərinə
- Yağıntı və buxarlanmanın nisbətinə
- Çayların sululuğu və su rejimi
- Landşaftların xüsusiyyətlərinə

420 Verilən əlamətlərin hansı iqlim qurşağı üçün səciyyəvi olduğunu müəyyən edin: - rütubətlənmə əmsalı vahiddən böyükdür - il ərzində iki fəsil müşahidə olunur - qışda quru və şəffaf hava kütlələrinin təsirinə məruz qalır

- Subtropik
- Ekvatorial
- Mülayim
- Tropik
- Subarktik

421 Götərilənlərdən hansı tropikdənənar siklonların mərkəzində ən alçaq yer səthi (hPA) təzyiq ola bilər?

- 910
- 970
- 1000
- 990
- 930

422 Yayda havanın nisbi rütubətliyinin 40% olması hansı rayon üçün daha çox xarakterikdir?

- Asiyanın səhra rayonları üçün
- Qütb rayonları üçün
- okeanlar üçün
- Mussonun təsiri altında olan sahillər üçün
- Avropanın kontinental rayonları üçün

423 Atmosfer qaz tərkibinə görə neçə cür təbəqələşdirilib?

- 2
- 1
- 5
- 6
- 4

424 Aşağıdakı ifadələrdən hansı rütubətliliyin xassələrinə aid deyil

- Mütləq rütubətlilik
- Doyma defisiti
- Rütubət çatışmamazlığı.
- düz cavab yoxdur
- Nisbi rütubətlilik

425 Aşağıdakı ifadələrdən hansı şəh nöqtəsi defisitidir (çatışmamazlığıdır)

- $a = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q/m^3$
-
-

$$E_s - e$$

$\Delta = T - \tau$

$f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$

$D = E - e$

426 Aşağıdakı ifadələrdən hansı doyma defisitidir?

$f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$

$E_s - e$

$\Delta = T - \tau$

$a = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q/m^3$

$D = E - e$

427 Aşağıdakı ifadələrdən hansı, nisbi rütubətin ifadəsidir.

$f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$

$E_s - e$

$\Delta = T - \tau$

$v = k \frac{E_s - e}{P} \cdot f(v)$

$a = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q/m^3$

428 Havanın təzyiqi ilə müqayisədə onun sıxlığı hündürlüyə görə necə azalır?

 yavaş

 sürətlə

 dəyişmir

 arta

 təzyiq kimi

429 Atmosferin hansı parametri bütün hündürlüklərdə sürətlə aşağı düşür?

 təzyiq

 sıxlıq

 rütubətlik

 külək

 temperatur

430 Temperaturun sutkalıq təraddüdləri atmosferin hansı təbəqəsini əhatə edir?

 yalnız yerüstü təbəqədə

 yerüstü təbəqənin böyük bir hissəsində

- stroposferdə
- bütün troposfer
- bütün sərhəd təbəqəsində

431 Atmosferin hansı təbəqələrində temperatur hündürlüyə görə aşağı düşür?

- ionosfer və troposferdə
- mezosfer və troposferdə
- stratosfer və ionosferdə
- troposfer, stratosfer
- mezosfer və ionosferdə

432 Stratosfer təbəqəsindən yuxarıda atmosfer təbəqələrinin ardıcılığı necədir?

- troposfer, ekzosfer, mezosfer
- ekzosfer, ionosfer, mezosfer
- mezosfer, ionosfer, ekzosfer
- troposfer, mezosfer, ionosfer
- mezosfer, ekzosfer, ionosfer

433 Bütün Yer atmosferi üçün ozon qatının daha doğru qiymətini seçin:

- 0,2 mm
- 2 mm
- 200 mm
- 5 mm
- 2 mm

434 Hansı atmosfer üçün onun tərkibinin sabitliyi qanunu mövcuddur?

- rütubətli hava
- quru hava
- dayanıqlı hava
- dayanıqsız hava
- buludsuz hava

435 Atmosferin tərkibi Yer səthindən hansı hündürlüyə qədər sabit olur?

- 200km
- 50km
- 100km
- 300 km
- 30km

436 Atmosferin stratosfer təbəqəsi hansı hündürlükləri əhatə edir?

- 70 – 100 km
- 50 – 55 km
- 40 – 90 km
- 20 – 30 km
- 30 – 50 km

437 Turbulentlik nədir?

- nizamsız burulğanvari hərəkətlər
- güclü şaquli hava cərəyanları
- enən hava axınları
- qalxan hava axınları
- nizamlı burulğanvari hərəkətlər

438 Turbulent hərəkətlər necə hərəkətlərdir?

- xaotik
- əyrixətli
- düzxətli
- nizamlı
- lominar

439 Atmosfer təzyiqinin 1 mb azalması və artması üçün lazım olan hündürlük necə adlanır?

- barik pillə
- barik sahə
- barometrik hündürlük
- izobarik hündürlük
- barik qradiyent

440 Normal atmosfer təzyiqi hansı dəniz səthinə nəzərən təyin edilmişdir?

- Qara dənizi
- Baltik dənizi
- Biskay dənizi
- Xəzər dənizi
- Barents dənizi

441 Aşağıdakılardan hansı doğrudur?

- 1hpa = 1 mmc.s
- 0,75 mmc.s = 1,5 hpa
- 1 mmc.s = 0,75 hpa
- 1 mb = 1 mmc.s.

1 mb = 0,75 mmc.s

442 Hansı hündürlük atmosferin yuxarı sərhəddi hesab edilir?

- 1000 km
- 500 km
- 1200 km
- 2000 km
- 1500 km

443 Atmosferdə aşağı hava məkanı, sahəsi hansı hündürlüyədək hesab edilir?

- 3500 m
- 4000m
- 1500 m
- 5000 m
- 6100 m

444 Atmosferin hansı təbəqəsində temperatur hündürlüyə görə demək olar ki, dəyişmir?

- stratosfer
- mezosfer
- ekzosfer
- maqnitosfer
- troposfer

445 Hündürlüyə qalxdıqca temperatur dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür?

- 5
- 6
- 2
- 3
- 4

446 Atmosferin ümumi kütləsinin 99% - i təxminən hansı hündürlükdə toplanmışdır?

- 10 – 15 km
- 30 – 50 km
- 30 – 35 km
- 15 – 25 km
- 20 – 25 km

447 Atmosfer qaz tərkibinə görə neçə cür təbəqələşdirilib?

- 4
- 1

- 5
- 6
- 2

448 Normal atmosfer təzyiqi şəraitində və 0°C hava temperaturunda ozon təbəqəsinin qalınlığı təxminən nə qədər olar?

- 3 mm
- 3,5 mm
- 1,5 mm
- 5,3 mm
- 5,0 mm

449 Atmosferin hansı təbəqəsini həmçinin ozonosfer adlandırırlar?

- troposfer
- ionosfer və ya termosfer
- ekzoster
- stratosfer
- mezosfer

450 Atmosferdə oksigenin payı təxminən neçə faiz təşkil edir?

- 21 %
- 28%
- 0,03%
- 26%
- 78%

451 Küləklərin gücünü göstərən şkalanın adını müəyyən edin:

- Faust
- Bofort
- Rixter
- Keppen
- Berq

452 Aşağıdakılardan hansı tropopauza təbəqəsinin başlanmasını göstərən əlamətdir?

- hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının davam etməsi
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının sürətlənməsi
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının dayanması
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun sabit qalması
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun artmasının sürətlənməsi

453 Atmosferdə hündürlük artdıqca sürətlə azalan meteoroloji kəmiyyət hansıdır?

- mütləq rütubətlik
- nisbi rütubətlik
- temperatur
- təzyiq
- sıxlıq

454 Barik qradient qüvvəsinin ölçü vahidi hansıdır?

- mmc.s.
- N/kq
- hPA/km
- N/m³
- m/s²

455 Troposferin yuxarı təbəqəsində havanın orta temperaturu neçə dərəcədir?

- +12°C
- +20 °C
- 42°C
- 23°C
- 56°C

456 əgər atmosfer olmasaydı, Yer səthinin orta temperaturu neçə dərəcə olardı?

- 30°C
- 12°C
- 17°C
- 23°C
- 15°C

457 Nisbi rütubətliliyin ölçü vahidi nədir?

- hPa
- faiz
- °C
- q/m³
- M.B.

458 Yer səthində 1m³ havada 78% azot və 21% oksigen var. 200 km hündürlükdə onlar necə dəyişirlər?

- oksigen daha çox olur
- azot daha çox olur
- hər ikisi artır
- bərabər olurlar

- nisbət dəyişmir

459 Yer səthində 1m^3 havada 78% azot və 21% oksigen var. 50 km hündürlükdə onlar necə dəyişirlər?

- oksigen daha çox olur
 hər ikisi azalır
 bərabər olurlar
 nisbət dəyişmir
 azot daha çox olur

460 Atmosfer havasında olan qazlardan hansı infraqırmızı radiasiyanı udur?

- su buxarı
 CO
 O₂
 O₃
 CO₂

461 Potensial temperaturu nə müəyyən edir?

- quru adiabatın 1000 mb-lıq izobaradək yerdəyişməsi
 quru adiabatların terpolyasiya ilə
 rütubətli və quru adiabatın 1000 mb-lıq izobaradək yerdəyişməsi
 rütubətli adiabatların interpolyasiyası ilə
 rütubətli adiabatın 1000 mb-lıq izobaradək yerdəyişməsi

462 Hansı hündürlükdə ozon qazının miqdarı maksimuma çatır?

- 30 – 40 km
 50 – 60 km
 20 – 30 km
 18 – 25 km
 14 – 21 km

463 Azərbaycanın quru subtropik regionlarına daxildir

- Lənkəran –Astara
 Quba-Xaçmaz
 Kəlbəcər-Laçın
 Kür-Araz ovalığı, Abşeron
 Dağlıq Şirvan

464 Ekosistemdə oksigenin dövrünü hansı proseslərlə əlaqədardır ?

- suyun buxarlanmasından
 fotosintez və tənəffüzlə

- kimyəvi birləşmələrin parçalanmasından
- ozonun nazilməsindən
- kimyəvi elementlərin oksidləşməsindən

465 Biosferdə maddələrin dövretməsi hansı kəmiyyətlərlə xarakterizə olunur ?

- dövretmə periodu və amplitudu ilə
- dövretmə radiusu və dövretmə tezliyi ilə
- dövretmə tezliyi və dövretmə periodu ilə
- dövretmə istiqaməti və sürəti ilə
- dövretmə sürəti və dövretmə vaxtı ilə

466 Həyat üçün istifadə olunan biosferdə dövr edən kimyəvi elementlərin və qeyri-üzvi birləşmələri hərəkəti necə adlanır ?

- birləşmələrin dövr etməsi
- geokimyəvi elementlərin dövr etməsi
- kimyəvi elementlərin dövr etməsi
- mikroelementlərin dövr etməsi
- biogen elementlərin dövr etməsi

467 Biosferdə neçə maddələr dövrünü mövcuddur ?

- biokimyəvi və hidroloji
- antropogen və kimyəvi
- geoloji və bioloji
- təbii və antropogen
- kimyəvi və biokimyəvi

468 İnsanın və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarının, ətraf mühitin ona antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükələrdən qorunmasının təmini nə adlanır ?

- ekoloji təhlükə
- ekoloji krizis
- ekoloji fəlakət
- ekoloji vəziyyət
- ekoloji təhlükəsizlik

469 İnsanın və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarının, ətraf mühitin ona antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükələrdən qorunmasının təmini nə adlanır ?

- ekoloji təhlükə
- ekoloji krizis
- ekoloji fəlakət
- ekoloji vəziyyət
- ekoloji təhlükəsizlik

470 Atmosferdə karbon qazının normadan artıq olması hansı effektin yaranmasına səbəb olur ?

- qlobal soyuqlaşmanın
- hər bir effekt yaratmır
- "parnik effekti"nin
- soyuqlaşmanın
- istiləşmənin

471 Hansı biosferin xüsusiyyətlərinə aid deyil ?

- açıq sistemdir
- müxtəlifliyə malikdir
- qapalı bir sistemdir
- özünü tənzimlənmə xüsusiyyətinə malikdir
- mərkəzləşdirilmiş sistemdir

472 Biosfer təliminin yaradıcısı kimdir ?

- Dokuçayev
- Naimov
- Odum
- Tensli
- Vernadski

473 Çox sıx bitki örtüyü torpağın temperaturuna necə təsir edir?

- bitkilərin inkişafı təmin olunur
- temperaturun sutkalıq amplitudunu azaldır
- sutkalıq gedişat dəyişiklərə məruz qalır
- torpağın temperaturu yüksəlir
- bitki arealı genişlənir

474 Okean axınları dəniz səthinin temperaturuna necə təsir edir?

- okean cərəyanlarını əmələ gətirir
- kəskin fərqli t° rejimi yaradır
- okean sularının temperaturu dəyişmişdir
- temperaturu stabilləşdirir
- okean səviyyəsinə təsir edir

475 İqlimin birinci və əsas amili nədir?

- torpaqların yerləşməsidir
- coğrafi enlikdir
- yerin quruluşudur

- coğrafi təbəqədir
- əhalinin sayıdır

476 Koriolis qüvvəsi nəyə deyilir?

- Ağırlyq qüvvəsinin təsirindən yaranır
- Sürtünmə qüvvəsi ilə bağlıdır
- Yerin fırlanma meyletdirici qüvvəsidir
- Mərkəzəqaçma qüvvəsinin təsirindən yaranır
- Mərkəzdən qaçma qüvvəsinin təsirindən yaranır

477 Aşağıdakılardan hansı mussonların yaranmasının ilkin səbəbidir?

- küləyin fəslı rejımı
- əhalının təsiri
- günəş enerjisinin imkanları
- okean cərəyanları
- ərazinin relyefi

478 Hansı enliklərdə çox kəskin təzahür edən və dayanıqlı olan mussonlar mü-şa-hidə olunur?

- şimal mülayim zonada
- tropik enliklərdə
- mülayim enliklərdə
- arktikada
- subtropiklərdə

479 Musson küləklərinin davamlılığı keçid fəsillərində necə olur?

- külək gülünü dəyişir
- dayanıqlıq rejimi pozulur
- atmosferə təsir edir
- sabit olaraq fəaliyyət göstərir
- küləyin gücünü artırır

480 Tropiklərdəki sirkulyasiya sistemi mülayim enliklərdəki sirkulyasiya sistemindən nə ilə fərqlənir?

- təzyiq əmələ gətirir
- şərq istiqamətlidir
- tropiklərdə dayanıqlıdır
- tropiklərdə sərbəstdir
- fərqi yoxdur

481 Yük-sək təkrarlığa malik hansı küləklər Atlantik, Sakit və Hind okeanlarının cənubundakı tropiklər üzərində hakimdir?

- gilavar külöyi
- cənub-qərb və cənub
- şiali-şərq və cənubi-şərq
- cənub və cənub-şərq
- xəzri külöyi

482 Atmosfer təzyiqinin orta qiyməti dəniz səviyyəsində bütün yer kürəsi üçün orta çoxillik xəritələrə görə nə qədərdir?

- 1013 hPa
- 980 hPa
- 1200 hPa
- 1210 hPa
- 1020 hPa

483 İrimiqyaslı hava axınları sistemi nə adlanır?

- atmosfer təzyiqi
- külək gücü
- meteoroloji göstərici
- atmosferin ümumi sirkulyasiyası
- rütubətliliyin miqdarı

484 Qara, Azov və Xəzər dənizləri sahillərində daha yaxşı inkişaf edən hansı küləklərdir?

- səmumlar
- brizlər
- qasırğalar
- fırtınalar
- mussonlar

485 Müəyyən coğrafi rayonlara məxsus küləklər necə adlanır?

- lokal küləklər
- regional küləklər
- baza küləkləri
- meridional küləklər
- yerli küləklər

486 Müxtəlif fəsillərdə baş cəbhələrin orta çoxillik orta vəziyyəti necə adlanır?

- iqlim göstəriciləri
- iqlim amilləri
- havanın yerdəyişməsi
- aqroiqlim ehtiyatları

- iqlim cəbhələri

487 Uzaq Şərq üzərində dənizdən cənub və cənubi-şərqi hava axını nə adlanır?

- qış mussonu
 mövsümi küləklər
 qeyri-tropik mussonlar
 subtropik hava kütlələri
 yay mussonu

488 Qeyri-tropik mussonlarda hakim hava axınının istiqamətini müəyyən edin.

- şimal
 cənub-şərq
 qərb
 şimal-qərb
 şərq

489 Tropiklərdən kənar enliklərdə intensiv yüksək və az hərəkət edən siklon və antisiklonlar yan-yana yerləşərsə hansı sirkulyasiyanı yaradır?

- zonal
 tropik
 meridional
 subtropik
 meridional

490 Atmosfer sirkulyasiyasının əsas tipləri hansılardır?

- zonal və meridional
 təzyiq və rütubət
 tiplərə ayrılıdır
 okean və materik
 yerdəyişmə və hərəkət

491 Yer səthinin soyuması ilə ona yaxın hava qatının soyuması nəticəsində hansı proses baş verir?

- antisiklonun bazası
 siklonun hərəkəti
 temperaturun aşağı düşməsi
 antisiklonun inkişafı
 siklonun yerdəyişməsi

492 Antisiklon adətən harada yaranır?

- cavan siklonun soyuq cəbhəsinin arxasında

- cavan siklonun öz daxilində
- ərazi formalarında
- iqlim dəyişmələrində
- cavan siklonun öz daxilində

493 Cavan siklon mərhələsi nədir?

- küləklər eyni zamanda, eyni istiqamətə əsir
- küləklər mərkəz ətrafında siklonik sirkulyasiya yaradır
- güclü qasırğa və tufandır
- enliklərdə hava hərəkətidir
- çox güclü fırtınalardır

494 Hava küləkləri bir-birindən dar keçid zonası ilə ayrılır və bu nə adlanır?

- diametri 500-dən 1000 km-ə
- diametri 1000-dən 2-3 min km-ə
- diametri 5 min km-ə
- diametri 7 min km-ə
- diametri 2 mindən 4 min km-ə

495 Yer kürəsində ildə orta hesabla təxminən nə qədər fırtınalı və qasırğalı küləkli siklonlar yaranır?

- 80-nə yaxın
- 80-nə qədər
- 25-35
- 20-30
- 50-yə yaxın

496 Siklonun hərəkətində trayektoriya nöqtəsinin şimali-qərbdən şimali-şərqə dəyişməsi nə adlanır?

- yaranma bazası
- dönmə nöqtəsi
- sönmə nöqtəsi
- trayektoriya xətti
- güclənmə yeri

497 Hansı ölkədir ki, ümumi yağıntınının 75%-ni yay mussonu zamanındakı ya-ğışlar təşkil edir?

- Çin XR
- Əfqanıstan
- Pakistan
- Hindistan
- Yaponiya

498 Yay mussonlarının əsas xüsusiyyətləri hansılardır?

- bol yağış yağır, t° aşağı düşür
- səhrələşmə prosesi güclənir
- atmosfer çöküntüləri artır
- küləklər daim əsiri
- t° yüksək olur, quraqlıq baş verir

499 Mussonların yaranmasının ilkin səbəbi nədir

- günəş enerjisinin imkanları
- əhalinin təsiri
- ərazinin relyefi
- küləyin fəslı rejimi
- okean cərəyanları

500 Passatların şaquli gücü ekvatora doğru hansı paralel yaxınlığında artır və neçə km-ə bərabər olur?

- 20-ci paralel, 3-4 km
- 0-cı paralel, 0 km
- 16-cı paralel, 4-6 km
- 18-ci paralel, 1-2 km
- 10-cu paralel, 3-5 km

501 Hava çökəndə yaranan və yaxşı inkişaf etmiş antisiklonlar üçün səciyyəvidir.

- passat hərəkəti
- passat inversiyası
- təzyiq sahəsi
- müxtəlif axınlar
- mussonlar

502 Passatların aşağı qatında sürtünmənin təsiri nəticəsində hava hansı istiqamətə doğru axır?

- şimala
- müxtəlif istiqamətə
- şərqə
- mülayim enliklərə
- ekvatora

503 Mülayim enliklərdəki sirkulyasiya sistemi tropiklərdən nə ilə fərqlənir?

- tropiklərdə dayanıqlıdır
- tropiklərdə sərbəstdir
- şərq istiqamətlidir

- təzyiq əmələ gətirir
- fərqi yoxdur

504 Atlantik, Sakit və Hind okeanlarının cənubundakı tropiklər üzərində yük–sək təkrarlığa malik hansı küləklər hakimdir?

- cənub və cənub-şərq
- şimali-şərq və cənubi-şərq
- cənub-qərb və cənub
- xəzri küləyi
- gilavar küləyi

505 Dəniz səviyyəsində bütün yer kürəsi üçün orta çoxillik xəritələrə görə at–mosfer təzyiqinin orta qiyməti nə qədərdir?

- 1210 hPa
- 1200 hPa
- 980 hPa
- 1020 hPa
- 1013 hPa

506 Şimal yarımkürəsində subtropik antisiklonlar Atlantik və Sakit okeanları üzərində hansı enliklərə yaxın yerləşirlər?

- 15-20° enlikləri
- 15-17° enlikləri
- 25-30° enlikləri
- 40-45° enlikləri
- 30-35° enlikləri

507 Meridional hərəkətin yer kürəsində hər gün paylanması nə ilə əlaqədardır?

- okean cərəyanlarının təsiri ilə
- havanın temperaturu ilə
- brizlər və səmt küləkləri ilə
- temperatur fərqi ilə
- siklon və antisiklonlarla

508 əgər dağın ətəyində okean səviyyəsində atmosfer təzyiqi 760 mm c.s. bərabədirsə, 4660 m yüksəklikdə təzyiq nə qədər olar?

- 294 mm c.s.
- 498 mm c.s.
- 202 mm c.s.
- 700 mm c.s.
- 460 mm c.s.

509 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə ekvatorial qurşaqda hansı təzyiq sahəsi yerləşir?

- yüksək təzyiq sahəsi
- təzyiq çuxuru
- heç biri
- təzyiq yolu
- alçaq təzyiq sahəsi

510 Dağ-dərə küləkləri hansı dağlarda daha yaxşı təzahür edir?

- Alp, Qafqaz, Pamir, Tyan-Şan
- Talış, Murov, Alay
- Zibin, Ural, Krım
- And, Kardilyer
- Qafqaz, Karpat, Atlas

511 Dağ sistemlərinin dərələrində sutkalıq dövrüklə əsən küləklər necə adlanırlar?

- dəniz küləkləri
- mussonlar
- dağ-dərə küləkləri
- səmt küləkləri
- brizlər

512 Çay və göllərin brizləri hansı xüsusiyyətə malikdir?

- yerli əhəmiyyətlidir
- temperaturu tənzimləyir
- regional miqyasındadır
- mikroiklim miqyaslıdır
- rütubəti azaldır

513 Gündüz brizləri hansı xüsusiyyətə malikdir?

- t°-u artırır, quraqlıq yaradır
- dağıdıcı küləklərdir
- t° -u aşağı salır, rütubəti artırır
- iqlimdə dəyişiklik yaratmır
- yağıntı gətirir

514 Dəniz və böyük göllərin sahil xətləri yanında sutkalıq istiqamətini kəskin dəyişən küləklər necə adlanırlar?

- tayfunlar
- səmum
- brizlər

- xəmsin
- fırtınalar

515 40°-50° c.e.-də okeanlar üzərində dörd qütb cəbhələri necə adlanır?

- külək gücü
- musson cəbhələri
- passat cəbhələri
- okean hava kütlələri
- küləyin istiqaməti

516 Cəbhələr hansı fəaliyyətlə bağlı yaranır, yer dəyişir və tədricən yox olur?

- tektonik
- seysmik
- antisiklonik
- siklonik
- vulkanik

517 Avropadakı zonal tipli sirkulyasiya nə ilə əlaqədardır?

- Sakit okeanı cərəyanları
- Atlantik okeanından adveksiya
- iqlim göstəriciləri
- digər ərazilərə uyğundur
- atmosfer havasının müxtəlifliyi

518 Zonal tipli sirkulyasiyada havanın istiqamətini müəyyən edin.

- hava daşınması şimaldan şərqə doğrudur
- istiqamət ekvatorial zonayaadır
- istiqamət okeandan quruyaadır
- istiqamət qurudan okeanaadır
- hava daşınması qərbdən şərqə doğrudur

519 Siklonların yaxınlaşmasını hansı əlamətlərlə bilmək mümkündür?

- təzyiqin artması
- yağıntıların çoxluğu
- təzyiqin dəyişməsi, buludların görünməsi
- qasırğaların artması ilə
- səmanın aydınlığı

520 Siklon vilayətləri hansı xüsusiyyətləri ilə səciyyələnir?

- günəşli, küləkli

- quraq iqlim şəraitilə
- zəif yağıntılarla
- buludluluq və yağıntılarla
- küləkli, yağıntılı

521 Siklonun başlanğıc mərhələsi necə adlanır?

- dalğa sürəti
- kənar siklonlar
- passatlar
- keçid mərhələsi
- dalğa mərhələsi

522 Hava küləkləri bir-birindən dar keçid zonası ilə ayrılır və bu nə adlanır?

- dönmə bucağı
- yüksəklik cəbhəsi
- baş sərhədlər
- keçid sərhədlər
- külək istiqaməti

523 Mussonların inkişafı nə ilə bağlıdır?

- təbii şəraitlə
- təbii ehtiyatlarla
- okean, dəniz mövqeyi ilə
- əhalinin sıxlığı ilə
- coğrafi şərait ilə

524 Çox kəskin təzahür edən və dayanıqlı olan mussonlar hansı enliklərdə mü-şa-hidə olunur?

- subtropiklərdə
- arktikada
- tropik enliklərdə
- mülayim enliklərdə
- şimal mülayim zonada

525 Keçid fəsilələrində musson küləklərinin davamlılığı necə olur?

- sabit olaraq fəaliyyət göstərir
- küləyin gücünü artırır
- külək gülünü dəyişir
- dayanıqlıq rejimi pozulur
- atmosferə təsir edir

526 Qışdan yaya və yaydan qısa küləyin üstün istiqamətinin kəskin dəyişməsilə hava axınları necə adlanır?

- antipassatlar
- giləvar
- ekvatorial axınlar
- passatlar
- mussonlar

527 Antipassatlar nədir?

- passatlar üzərində əsən qərb küləyi
- brizlər
- mussonlar
- şimal-şərq küləkləri
- passatlar üzərində əsən şərq küləyi

528 Atmosfer təzyiqi ilə hava sütununun çəkisi arasındakı mütənəsibliyi müəyyən edin.

- çəkisinə bərabərdir
- çəkisindən azdır
- uyğun deyil
- diferensial ölçüdədir
- çəkisindən artıqdır

529 Yüksək və alçaq təzyiq vilayətləri nəyi əmələ gətirir?

- atmosferin fəaliyyət mərkəzlərini
- ozonosfer təbəqəsini
- atmosferin hissələrini
- atmosfer çöküntülərini
- stotosfer təbəqəsini

530 Yer kürəsində irimiqyaslı hava axınları sistemi nə adlanır?

- rütubətliliyin miqdarı
- meteoroloji göstərici
- atmosferin ümumi sirkulyasiyası
- külək gücü
- atmosfer təzyiqi

531 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə ekvatorial qurşaqda hansı təzyiq sahəsi yerləşir?

- heç biri
- təzyiq yolu
- alçaq təzyiq sahəsi

- yuksək təzyiq sahəsi
- təzyiq çuxuru

532 Su hövzələrində suyun hansı xüsusiyyətinə görə temperaturun sutkalıq tərəddüdləri rütubətli torpağa nəzərən daha çox yayılır?

- suyun sıxlığı torpağın sıxlığından daha böyük olduğuna görə
- suyun istilikkeçirmə əmsalı torpağın istilikkeçirmə əmsalından daha böyük olduğuna görə
- suyun istilikkeçirmə əmsalı torpağın istilikkeçirmə əmsalından daha kiçik olduğuna görə
- suyun sıxlığı torpağın sıxlığından az olduğuna görə
- suyun istilik tutumu torpağın istilik tutumundan daha böyük olduğuna görə

533 Atmosferdə dalğa uzunluğu 1 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- su buxarı
- ozon qazı
- bu radiasiyanı udmur, ancaq səpələyir
- karbon qazı
- dəm qazı

534 Atmosferdə dalğa uzunluğu 0.35 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- su buxarı
- ozon qazı
- bu radiasiyanı udmur, ancaq səpələyir
- karbon qazı
- dəm qazı

535 Dalğa uzunluğu 0,4 mkm olan elektromaqnit dalğaları insana hansı rəngdə görünür?

- qırmızı
- bənövşəyi
- heç biri görünmür
- çəhrayı
- yaşıl

536 Dalğa uzunluğu 0,5 mkm olan elektromaqnit şüaları hansı diapozona aiddir?

- ultrabənövşəyi
- infraqırmızı
- uzun dalğalı
- qısa dalğalı
- görünən

537 Dalğa uzunluğu 0,39 mkm olan elektromaqnit şüaları hansı diapozona aiddir?

- infraqırmızı
- ultrabənövşəyi
- uzun dalğalı
- qısa dalğalı
- görünən

538 Barik sahə nədir?

- atmosfer təzyiqinin vahid səthə təsiri
- atmosfer təzyiqinin hündürlüyə görə artması
- atmosfer təzyiqinin fəzada paylanması
- atmosfer təzyiqinin fəzada sabitliyi
- atmosfer təzyiqinin hündürlüyə görə azalması

539 Suyun buxarlanması zamanı torpaq səthində nə baş verir?

- torpaq səthi soyuyur
- temperatur sabit saxlanır
- temperatur dəyişmir
- torpaq səthi qızdır
- torpaq səthi qızır

540 əraziyə düşən 70 kkal/sm^2 düz radiasiyanın 10%-i udulub. Albedo miqdarını müəyyən edin:

- 80 kkal/sm^2
- 77 kkal/sm^2
- 10 kkal/sm^2
- 7 kkal/sm^2
- 63 kkal/sm^2

541 Atmosferdə dalğa uzunluğu $0,5 \text{ mkm}$ olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- "su"buzarı
- ozon qazı
- bu radiasiya udulmur, səpələnir
- karbon qazı
- dəm qazı

542 əraziyə düşən 70 kkal/sm^2 düz radiasiyanın 10%-i udulub. Albedo miqdarını müəyyən edin:

- 80 kkal/sm^2
- 77 kkal/sm^2
- 10 kkal/sm^2
- 7 kkal/sm^2

63 kkal/sm²

543 Barik sahə nədir?

- atmosfer təzyiqinin vahid səthə təsiri
- atmosfer təzyiqinin hündürlüyə görə artması
- atmosfer təzyiqinin fəzada paylanması
- atmosfer təzyiqinin fəzada sabitliyi
- atmosfer təzyiqinin hündürlüyə görə azalması

544 Su hövzələrində suyun hansı xüsusiyyətinə görə temperaturun sutkalıq tərəddüdləri rütubətli torpağa nəzərən daha çox yayılır?

- suyun sıxlığı torpağın sıxlığından daha böyük olduğuna görə
- suyun istilikkeçirmə əmsalı torpağın istilikkeçirmə əmsalından daha böyük olduğuna görə
- suyun istilikkeçirmə əmsalı torpağın istilikkeçirmə əmsalından daha kiçik olduğuna görə
- suyun sıxlığı torpağın sıxlığından az olduğuna görə
- suyun istilik tutumu torpağın istilik tutumundan daha böyük olduğuna görə

545 Dalğa uzunluğu 0,5 mkm olan elektromaqnit şüaları hansı diapozona aiddir?

- ultrabənövşəyi
- infraqırmızı
- uzun dalğalı
- qısa dalğalı
- görünən

546 Dalğa uzunluğu 0,39 mkm olan elektromaqnit şüaları hansı diapozona aiddir?

- infraqırmızı
- görünən
- ultrabənövşəyi
- qısa dalğalı
- uzun dalğalı

547 Atmosferdə dalğa uzunluğu 0,5 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur

- "su"buxarı
- karbon qazı
- ozon qazı
- bu radiasiya udulmur, səpələnir
- dəm qazı

548 Atmosferdə dalğa uzunluğu 1 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- su buxarı

- karbon qazı
- bu radiasiyanı udmur, ancaq səpələyir
- ozon qazı
- d m qazı

549 Atmosferdə dalğa uzunluqlu 0.35 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- d m qazı
- bu radiasiyanı udmur, ancaq səpələyir
- karbon qazı
- ozon qazı
- su buxarı

550 Dalğa uzunluđu 0,4 mkm olan elektromaqnit dalğaları insana hansı rəngdə görünür?

- qırmızı
-  hrayı
- heç biri görünmür
- b n v ş yi
- yaşıll

551 Suyun buxarlanması zamanı torpaq səthində n  baş verir?

- torpaq səthi qızır
- torpaq səthi qırmır
- temperatur dəyişmir
- temperatur sabit saxlanır
- torpaq səthi soyuyur

552 Yağıntuların illik gedişinin musson tipini xarakterizə edin:

- Yağıntular il boyu bərabər paylanır
- Yay ayları quraq keçir
- Yağıntular çox az olub, təsadüfi düşür
- Yağıntı əsasən qıřda düşür
- Yağıntular əsasən yayda düşür

553 Küləyin gücü və sürəti  n çox hansı amildən asılıdır?

- Dünyanın sahəsindən
- Yağıntuların miqdarından
- Dəniz və okeanlara olan uzaqlıqdan
- Relyefdən
- Təzyiq fərqiindən

554 Siklon üçün hansı atmosfer təzyiqi xarakterdir?

- 990 HPA
- 1010 HPA
- 1020 HPA
- 1015 HPA
- 1000 HPA

555 Antitsiklon üçün hansı atmosfer təzyiqi xarakterikdir?

- 990 HPA
- 1010 HPA
- 1020 HPA
- 1015 HPA
- 1000 HPA

556 Hansı enlik qurşağında stratosferin eyni nöqtəsində təzyiqin orta illik qiyməti ən yüksəkdir?

- qütb
- subtropi
- ekvatorial
- tropik
- mülayim

557 Yer üzərində hansı enlik qurşağında təzyiqin orta illik qiyməti ən böyükdür?

- qütb
- subtropik
- tropik
- ekvatorial
- mülayim

558 Yer üzərində hansı enlik qurşağında təzyiqin orta illik qiyməti ən kiçikdir?

- qütb
- subtropik
- tropik
- ekvatorial
- mülayim

559 İlin isti dövründə antisiklonlar üçün xarakterik olan əsas əlamət hansıdır?

- çiskin yağışlar
- dumanlar
- buludsuz havalər

- quru havalar
- yağmurlu havalar

560 İlin soyuq dövründə antisiklonlar üçün xarakterik olan əsas əlamətlər hansılardır?

- duman və nazik laylı buludlar
- aramsız yağışlar və tutqun hava
- barik sahələrin yuyulması
- buludlu və çiskinli hava
- buludsuz hava və yüksək temperatur

561 Bora küləkləri əsasən hansı ərazilər üçün xarakterikdirlər?

- Aralıq dənizi sahilləri
- Xəzər dənizi sahilləri
- Mərmərə dənizi sahilləri
- Baltik dənizi sahilləri
- Qara dəniz sahilləri

562 Fyon küləkləri necə küləklərdir?

- Quru və isti
- İsti
- cənub-qərb
- şimalı-şərq
- Soyuq və rütubətli

563 Passat küləkləri hansı en dairəsində müşahidə edilirlər?

- 0-20°
- 40-60°
- 60-80°
- 80-90°
- 20-40°

564 İqlimə aid olan xüsusiyyətlərdən biri doğrudur:

- Əks olunan radiasiya artdıqca Günəş şüalarının düşmə bucağı azaldıqca albedo da azalır
- Soyuq ərazilərdə alçaq təzyiq, isti ərazilərdə isə yüksək təzyiq sahəsi yaranır
- Temperaturun sutkalıq gedişi qrafikinə əsasən ərazinin iqlimi haqqında dəqiq fikir söyləmək ol
- “Külək gülü” hakim küləklərin gücünü göstərir
- Passatlar şimal yarımkürəsində şimal-şərqdən cənub-qərbə əsirlər

565 Siklonların mərkəzində hansı küləklər əsir?

- Şimal

- Şəlakət
- Cənub-qərb
- Cənubi-şərq
- Cənub

566 Sahil boyu yüksəkliklərdən dənizə istiqamətlənən küləklər necə adlanırlar?

- fyon küləkləri
- cərəyan küləkləri
- briz küləkləri
- mövsümü küləklər
- bora küləkləri

567 Günəş radiasiyasının şüalandırmasının təsirindən kimyəvi dəyişmələrə məruz qalaraq, qəhvəyi rəngdə olan hadisə necə adlanır?

- fotokimyəvi smog
- radioaktivlik prosesi
- temperatur fərqi
- rütubətlik dərəcəsi
- atmosfer sirkulyasiya

568 Sakit antisiklonik havada şəhərin qızmış ərazisində hansı hadisə müşahidə olunur?

- səmt küləyi
- şəhər brizi
- şəhər smogu
- şəhər atmosferi
- şəhər aqlomerasiyası

569 İri şəhərlərdə orta illik temperatur kənd yerlərinə nisbətən nə qədər yüksəkdir?

- 5°C
- 3°C
- 7°C
- 0°C
- 1°C

570 Şəhərlərdə tutqunluğun artması günəş radiasiyasının axınını neçə faiz azalda bilər?

- 50%-ə qədər
- 30%
- 40%
- 20%-ə qədər
- 10%

571 Meşə örtüyü altında yaranan iqlim hansıdır?

- mezoqlim
- meşə örtüyü iqlimi
- hidroloji iqlim
- daha çox yeri qızdıran iqlim
- mikroqlim və yerli iqlim

572 188. Mikroqlim nədir?

- iqlimin dəyişməsidir
- metereoloji göstəricilərin toplanmasıdır
- metereoloji kəmiyyətlərin yerli rejim xüsusiyyətləridir
- hidrometereoloji məlumatlardır
- iqlimin keyfiyyət göstəricisidir

573 İqlim əmələ gətirən prosesdə iqlim ünsürlərinin rejimi hansı fəaliyyətin nəticəsidir?

- iqlim əmələ gətirən göstəricilərin
- rütubət indeksinin
- temperatur fərqlinin
- yağıntıların paylanması
- üç iqlim əmələ gətirən proseslərin

574 Qlobal iqlimin hər bir vəziyyətinə müvafiq olan göstəricidir.

- atmosfer sirkulyasiyasının qanunauyğunluqları
- dünyəvi proseslər
- inkişaf prinsipləri
- kütləvi hava hərəkəti
- atmosferin amilləri

575 Qlobal iqlimin hər bir vəziyyətinə müvafiq olan göstəricidir.

- istilik balansı
- temperatur fərqi
- yağıntılar
- rütubət indeksi
- rütubət dövrəsi

576 Qlobal iqlimin hər bir vəziyyətinə müvafiq olan göstəricidir.

- buxarlanma əmsalı
- istilik balansı
- istilik dövrəsi

- buxarlanma prosesi
- istilik variantı

577 Qar-buz örtüyünün albedosu ilə atmosferin temperaturu arasındakı münaşirə bətlər hansı əlaqələri yaradır?

- iqlim yaranmasını
- tam qarşılıqlı
- hava kütlələrini
- əks müsbət, əks mənfi
- iqlim sistemini

578 Qlobal iqlimin formalaşması nə ilə əlaqədardır?

- atmosferin vəziyyəti ilə
- bütün iqlim sistemində gedən proseslərlə
- yağıntıların paylanması ilə
- biosferdə gedən proseslər
- hidrosferin fəaliyyəti ilə

579 Qlobal iqlim nə ilə təyin edilir?

- iqlim amilləri
- iqlim sistemlərinin vəziyyəti
- aqroiqlim göstəriciləri
- havanın hərəkəti
- iqlim göstəriciləri

580 Yağıntıların illik gedişinin musson tipini xarakterizə edin:

- Yağıntılar il boyu bərabər paylanır
- Yağıntı əsasən qışda düşür
- Yağıntılar çox az olub, təsadüfi düşür
- Yay ayları quraq keçir
- Yağıntılar əsasən yayda düşür

581 Siklon üçün hansı atmosfer təzyiqi xarakterdir?

- 1000 HPA
- 1015 HPA
- 1020 HPA
- 1010 HPA
- 990 HPA

582 Antitsiklon üçün hansı atmosfer təzyiqi xarakterikdir?

- 1015 HPA

- 1010 HPA
- 990 HPA
- 1000 HPA
- 1020 HPA

583 Küləyin gücü və sürəti ən çox hansı amildən asılıdır?

- Dəniz və okeanlara olan uzaqlıqdan
- Relyefdən
- Dünyanın sahəsindən
- Təzyiq fərqiindən
- Yağıntuların miqdarından

584 Hansı enlik qurşağında stratosferin eyni nöqtəsində təzyiqin orta illik qiyməti ən yüksəkdir?

- qütb
- tropik
- ekvatorial
- subtropik
- mülayim

585 Yer üzərində hansı enlik qurşağında təzyiqin orta illik qiyməti ən böyükdür?

- qütb
- ekvatorial
- tropik
- subtropik
- mülayim

586 Yer üzərində hansı enlik qurşağında təzyiqin orta illik qiyməti ən kiçikdir?

- tropic
- ekvatorial
- mülayim
- qütb
- subtropik

587 Sahil boyu yüksəkliklərdən dənizə istiqamətlənən küləklər necə adlanırlar?

- bora küləkləri
- mövsümü küləklər
- briz küləkləri
- fyon küləkləri
- cərəyan küləkləri

588 İqlimə aid olan xüsusiyyətlərdən biri doğrudur:

- Passatlar şimal yarımkürəsində şimal-şərqdən cənub-qərbə əsirlər
- Əks olunan radiasiya artdıqca Günəş şüalarının düşmə bucağı azaldıqca albedo da azalır
- “Külək gülü” hakim küləklərin gücünü göstərir
- Temperaturun sutkalıq gedişi qrafikinə əsasən ərazinin iqlimi haqqında dəqiq fikir söyləmək olar
- Soyuq ərazilərdə alçaq təzyiq, isti ərazilərdə isə yüksək təzyiq sahəsi yaranır

589 Bora küləkləri əsasən hansı ərazilər üçün xarakterikdirlər?

- Aralıq dənizi sahilləri
- Xəzər dənizi sahilləri
- Mərmərə dənizi sahilləri
- Baltik dənizi sahilləri
- Qara dəniz sahilləri

590 Fyon küləkləri necə küləklərdir?

- şimalı-şərq
- Quru və isti
- Soyuq və rütubətli
- İsti
- cənub-qərb

591 Siklonların arxa hissəsində hansı yağıntılar müşahidə olunur?

- dolu
- Aramsız
- Çiskin
- Leysan
- Sulu qar

592 Siklonların mərkəzində hansı küləklər əsir?

- Cənub-qərb
- Şimal
- Cənubi-şərq
- Cənub
- Şəlakət

593 Passat küləkləri hansı en dairəsində müşahidə edilirlər?

- 80-90°
- 0-20°
- 20-40°

- 40-60°
- 60-80°

594 Ansiklonlarda hansı şaquli hava cərəyanları hakimdir?

- Dayanıqlı
- Qalxan
- Dayanıqsız
- Enən
- Qalxan və enən

595 Antisiklonlarda şimal yarımkürəsində hava dövrəni necədir?

- Qərbdən-şərqə
- Saat əqrəbinin əksinə
- Saat əqrəbi istiqamətində
- Şərqdən-qərbə
- Fərqi yoxdur

596 Siklonların ən inkişaf etmiş mərhələsi hansıdır?

- 6
- 2
- 3
- 4
- 5

597 Siklonların arxa hissəsində əsasən hansı istiqamətli küləklər əsir?

- Şimal-qərb, şimal
- Cənub-qərb
- Şərq
- Cənub-qərb, cənub
- Cənub

598 Siklonların arxa hissəsində hansı yağıntılar müşahidə olunur?

- dolu
- Aramsız
- Leysan
- Çiskin
- Sulu qar

599 Siklonların ön hissəsində əsasən hansı istiqamətli küləklər əsir?

- Şərq və Cənub-qərb

- Cənub-şərq və Şərq
- Şimal
- Cənub-şərq və Cənub –qərb
- Cənub

600 Siklonların neçə inkişaf mərhələsi vardır?

- 6
- 2
- 3
- 5
- 4

601 Mütləq topoqrafiya xəritələrində hava axınlarının konvergeniyasını nə xarakterizə edir?

- İzogipslərin seyrəkləşməsi
- İzogipslərin sıxlaşması
- cənub
- Qapalı izogipslər
- İzogipslər bir-birlərinə paralel yerləşirlər

602 Cənub yarımkürəsində siklonların daxilində hava hərəkətinin istiqaməti necədir

- Şimaldan -cənuba
- Saat əqrəbi istiqamətində
- Saat əqrəbinin əksi istiqamətində
- şərqdən-qərbə
- Cənubdan-şimala

603 Ekvator üzərində alçaq təzyiq sahəsinin olmasının əsas səbəbi nədir?

- Sıfır meridianında olduğuna görə
- Qalxan hava axınları ilə enən hava axınları bir-birlərini tarazlaşdırdığına görə
- Qalxan hava axınları olduğuna görə
- Atmosferin dayanıqlığına görə
- Enən hava axınlarının üstünlüyü ilə əlaqədar olaraq

604 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə şimal yarımkürəsində neçə yüksək təzyiq qurşağı vardır?

- 4
- 2
- 1
- 5
- 3

605 Şimal yarımkürəsində antisiklonlarda hava dövrünün hərəkət istiqaməti necədir?

- Saat əqrəbi istiqamətində
- Şimaldan-cənuba
- Cənubdan-şərqə
- Cənubdan-şimala
- Saat əqrəbinin əksi istiqamətində

606 Okklyuziya cəbhəsinin formalaşmasında neçə cür hava kütləsi iştirak edir?

- üç (iki soyuq və bir isti)
- Dörd (iki soyuq və iki isti)
- Bir (soyuq)
- heç bir cəbhə
- iki (isti və soyuq)

607 Çiskin yağışlarla əlaqədar tutqun havalar siklonun hansı hissəsi üçün daha çox xarakterikdirlər?

- isti bölmə üçün
- arxa hissə üçün
- mərkəzi hissə üçün
- kənar hissə üçün
- ön hissə üçün

608 Meşədə radiasiya və istilik rejiminə aid deyil.

- ağacların növündən
- ağacların yaşından
- bioloji proseslərdən
- rejim ilə uzlaşmır
- meşənin yaşından

609 Yer kürəsində yağıntuların paylanmasında iştirak edən amillər.

- atmosfer çöküntüləri
- atmosferin ümumi sirkulyasiyası
- suyun dövrünü
- coğrafi enliklər
- atmosferin çirklənməsi

610 Yer kürəsində yağıntuların paylanmasında iştirak edən amillər.

- rütubət dövrünü
- buludluluğun artması
- havanın hərəkəti

- istilik dövranı
- temperatur fərqi

611 Yer kürəsində yağıntılıarın paylanmasında iştirak edən amillər.

- rütubət dövranı
- buludluluğun artması
- rütubət indeksinin müəyyənləşməsi
- coğrafi amilləri
- temperaturlar fərqi

612 Atmosfer cəbhəsi .....dır.

- İsti və soyuq cərəyanların toqquşduğu sahə
- Atmosferin qonşu təbəqələri arasındakı keçid zolağı
- Müxtəlif xassəli hava kütlələrini ayıran xətt
- Yağıntı və buxarlanma arasındakı fərq
- İşıqlanma qurşaqlarını ayıran xətt

613 Ekvatorial enliklər üçün tropopauzanın hündürlüyü təxminən nə qədər olur?

- 11 – 12 km
- 7 – 8 km
- 8 – 11 km
- 10– 15 km
- 15 – 16 km

614 Eyni sürətə malik olan küləkləri birləşdirən xəttlərə nə deyilir?

- izotaxlar
- izoxronlar
- izobatlar
- izotermələr
- izogiyetlər

615 Şimal yarımkürəsində antisiklonlarda hava dövrasının hərəkət istiqaməti necədir?

- Cənubdan-şimala
- Cənubdan-şərqə
- Şimaldan-cənuba
- Saat əqrəbinin əksi istiqamətində
- Saat əqrəbi istiqamətində

616 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə şimal yarımkürəsində neçə yüksək təzyiqliq qurşağı vardır?

- 4

- 2
- 1
- 5
- 3

617 Ekvator üzərində alçaq təzyiç sahəsinin olmasının əsas səbəbi nədir?

- Sıfır meridianında olduğuna görə
- Qalxan hava axınları ilə enən hava axınları bir-birlərini tarazlaşdırdığına görə
- Qalxan hava axınları olduğuna görə
- Atmosferin dayanıqlığına görə
- Enən hava axınlarının üstünlüyü ilə əlaqədar olaraq

618 Antisiklonlarda əsasən aydın, yağıntısız havaların müşahidə olunmasının səbəbi nədir?

- Enən və qalxan hava axınlarının bir-birini tarazlaması
- Qalxan hava axınları
- Antisiklonlarda hərəkətin saat əqrəbi istiqamətində olması
- hərəkətin saat əqrəbinin əks istiqamətində olması
- Enən hava axınları

619 İlin soyuq dövründə antisiklonlar üçün xarakterik olan əsas əlamətlər hansılardır?

- duman və nazik laylı buludlar
- aramsız yağışlar və tutqun hava
- barik sahələrin yuyulması
- buludlu və çiskinli hava
- buludsuz hava və yüksək temperatur

620 Cənub yarımkürəsində siklonların daxilində hava hərəkətinin istiqaməti necədir?

- Şimaldan -cənuba
- Saat əqrəbi istiqamətində
- Saat əqrəbinin əksi istiqamətində
- şərqdən-qərbə
- Cənubdan-şimala

621 İlin isti dövründə antisiklonlar üçün xarakterik olan əsas əlamət hansıdır?

- çiskin yağışlar
- dumanlar
- buludsuz havalar
- quruq havalar
- yağmurlu havalar

622 Tropiklərdə yüksək təzyiqli sahəsinin yerləşməsinin əsas səbəbi nədir?

- enən hava axınlarının olması
- enən və qalxan hava axınlarının olması
- tropiklər alçaq təzyiqli sahəsində yerləşirlər
- dayanıqsız hava axınlarının olması
- qalxan hava axınlarının olması

623 Hansı amillər hava dəyişənliyini xarakterizə edirlər?

- Sirkulyasiya, transformasiya və yerli
- advektiv, fiziki, mexaniki
- sinoptik, ədədi, dinamik
- fiziki, mexaniki, dinamik
- periodik, q/periodik, tarixi

624 Okklyuziya mərhələsi siklonların hansı mərhələsi hesab olunurlar?

- I
- V
- IV
- III
- II

625 Okklyuziya atmosfer cəbhələri necə yaranırlar?

- İsti atmosfer cəbhəsi soyuq atmosfer cəbhəsinə çatdıqda
- Hər ikisinin hərəkət sürəti eyni olduqda
- İsti cəbhə daha sürətli olduqda
- İsti cəbhə daha yavaş olduqda
- Soyuq atmosfer cəbhəsi isti atmosfer cəbhəsinə çatdıqda

626 Ekvatorial enliklər üçün tropopauzanın hündürlüyü təxminən nə qədər olur?

- 15 – 16 km
- 8 – 11 km
- 10– 15 km
- 11 – 12 km
- 7 – 8 km

627 Divergenziya nədir?

- Hava cərəyanlarının sıxlaşması
- Qalxan hava cərəyanları
- Enən hava axınları

- Dayanıqlı hava cərəyanlar
- Hava cərəyanlarının genişlənməsi

628 Havanın temperaturunun şaquli istiqamətdə dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür?

- 4
- 2
- 6
- 3
- 5

629 Antisiklonlarda əsasən aydın, yağıntısız havaların müşahidə olunmasının səbəbi nədir?

- Enən və qalxan hava axınlarının bir-birini tarazlaması
- Qalxan hava axınları
- Antisiklonlarda hərəkətin saat əqrəbi istiqamətində olması
- hərəkətin saat əqrəbinin əks istiqamətində olması
- Enən hava axınları

630 Havanın temperaturunun şaquli istiqamətdə dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür?

631 Eyni sürətə malik olan küləkləri birləşdirən xəttlərə nə deyilir?

- izotaxlar
- izoxronlar
- izobatlar
- izotermələr
- izogiyetlər

632 Hansı amillər hava dəyişənliyini xarakterizə edirlər?

- Sirkulyasiya, transformasiya və yerli
- advektiv, fiziki, mexaniki
- sinoptik, ədədi, dinamiki
- fiziki, mexaniki, dinamiki
- periodik, qeyri periodik, tarixi.

633 Tropiklərdə yüksək təzyiqli sahəsinin yerləşməsinin əsas səbəbi nədir?

- enən hava axınlarının olması
- enən və qalxan hava axınlarının olması
- tropiklər alçaq təzyiqli sahəsində yerləşirlər
- dayanıqsız hava axınlarının olması
- qalxan hava axınlarının olması

634 Buz kristallarının diametri xüsusi xarakterə malik buz yağışında neçə milli metr olur?

- 2-3 mm
- 3-4 mm
- 5-10 mm
- 10-15 mm
- 1-3 mm

635 Yağıntuların formalarına görə neçə növü var?

- 2
- 6
- 5
- 4
- 3

636 Hansı şəraitdə buxarlanma dumanları yaranır?

- quru səthində yaranır
- su səthində isti dövrdə yaranır
- su səthində payız və qışda soyuq havada yaranır
- quru səthində payız və qışda yaranır
- su səthində yaranır

637 Radiation dumanlar neçə cür olur?

- 4
- xüsusi dumanlardır
- 5
- 3
- 2

638 Aşağıdakılardan hansı smoqu ifadə edir?

- smoq – qazvari və antropogen mənşəli bərk qarışıqlarla qarışıq olan güclü dumandır
- smoq – atmosferdə oksigenin ionlara parçalanmasıdır
- smoq – atmosferin xüsusi vəziyyətidir
- smoq – fotokimyəvi dumandır
- smoq – tüstüdür

639 Damcılar atmosferdə harada əmələ gəlir?

- kondensasiya nürəsi üzərində
- qaz molekulları üzərində
- aerzollar üzərində
- atmosfer tozları üzərində

- atmosferin yuxarı təbəqəsində buz lələkləri üzərində

640 Yerin 1m² sahəsində hava sütununda neçə kq su buxarı var?

- 18,5 kq su buxarı var
 1,5 kq su buxarı var
 28,5 kq su buxarı var
 38,5 kq su buxarı var
 8,5 kq su buxarı var

641 Havanın rütubətliyi yer kürəsində ən çox haradadır?

- tropiklərdə
 okean və dəniz səthində
 mülayim enliklərdə
 ekvator
 subtropiklərdə

642 Harada nisbi rütubətin amplitudu böyükdür?

- biosferdə
 quruda
 hidrosferdə
 atmosferdə
 litosferdə

643 İqlimə güclü təsir göstərən ərazilərdən biri.

- aqromerasiyalar
 sonsuz kainat
 okean və dənizlər
 müasir şəhərlər
 kənd yaşayış yerləri

644 ərazinin sahil xəttinə nisbətən yerləşməsi iqlimə necə təsir edir?

- yağıntıları zəiflədir
 kontinentallıq dərəcəsini təyin edir
 temperaturu yüksəldir
 kontinentallıq əvəz olunur
 rütubətlik əmsalı azalır

645 Dəniz və qurunun paylanması ilə iqlim arasında uyğunluq nədir?

- iqlimin effektiv amilidir
 iqlimin vasitəçisidir

- temperatur fərqidir
- temperatur fərqidir
- iqlim normasıdır

646 İqlimin coğrafi amillərindən biridir.

- dəniz cərəyanlarının təsiri
- dəniz səviyyəsindən hündürlük
- iqlim dəyişmələri
- aqroiqlim ehtiyatları
- küləyin istiqaməti

647 Günəş radiasiyasının atmosferin yuxarı sərhəddinə gəlməsi nədən asılıdır?

- rütubətliyin miqdarından
- suyun dövrədən
- oroqrafik quruluşdan
- coğrafi enlikdən
- torpaqların vəziyyətindən

648 Buludda soyunmuş damcılar və kristallar varsa nə baş verir?

- yağıntı düşmüş
- buludlar seyrəlir
- yağıntılar azalır
- bol yağıntı düşür
- damcılar buxarlanır

649 Buludun tərkibindəki üsürlərin iriləşməsindən nə yaranır?

- quraqlıq
- Bulud axını
- Bulud lələkləri
- Küləklər
- yağıntılar

650 Düz günəş radiasiyasında günəş şüaları yer səthinə necə təsir edir?

- təsiri zəifdir
- Suyu buxarlandıra bilmir
- Qürub adlanır
- Qaranlıq çökür
- işıqlandırma vaxtı

651 Lələkli, lələkli-topa və lələkli-laylı buludlar hansı yarusda yerləşir?

- yuxarı yarusda
- Orta yarusda
- Simmetrik
- Dağınıq
- Aşağı yarusda

652 Havanın doyma halına çatması nə deməkdir?

- buludların sululuğu
- laylı buludlar
- bulud azlığı
- doyma dərəcəsi yoxdur
- seyrək buludlar

653 Yerli tufanlar nədir?

- isti yer səthinə yerini dəyişən soyuq hava kütləsi
- dəniz küləkləri
- yerdəyişmə
- adi küləklər
- ərazi küləkləri

654 İldırım hadisəsi nədir?

- buludların toqquşması
- enerjisinin itməsi
- buludlarda elektrik boşalması
- adi hadisələr
- buludların ağırlaşması

655 Buludun aşağı hissəsindən yer səthinə qədər $t < t_{\text{mənfi}}$ olduqda hansı yağıntı yaranır?

- yağış
- Dolu
- Yağıntı olmur
- Yağıntı zəifdir
- Qar

656 Damcılar birləşəndə hansı proses baş verir?

- iriləşir
- Seyrəkləşir
- Adiləşir
- Heç nə baş vermir

- Kiçilir

657 Laylı və laylı yağışlı buludlar hansı yarusda yerləşir?

- yuxarı yarusda
 aşağı yarusda
 enli yarusda
 sadə yarusda
 orta yarusda

658 Dəniz səviyyəsindən tropoponza arasında yüksəklikdə rast gəlinən buludlar hansılardır?

- ara-sıra buludlar
 sulu buludlar
 qanadlı buludlar
 bütün növ buludlar
 seyrək buludlar

659 Ekvator da rütubətliyin səviyyəsi necədir?

- azdır
 çoxdur
 çox azdır
 ən çoxdur
 nisbidir

660 Nüvələrin kütlələri çox az olduqda nə baş verir

- kondensasiya baş verir
 İqlimin kontinentallığı baş verir
 Təzyiq azalır
 Rütubətlik artır
 kondensasiya nüvələri çökmür

661 Su buxarının bərk hala keçməsi ilə kristalların yaranması nə adlanır?

- subordinasiya
 Subtropiklik
 Kontinentallıq
 Su vahidi
 sublimasiya

662 Nisbi rütubəti fərqləndirən amillərdəndir

- qar xətti
 yeraltı sular

- su buxarı və temperatur
- Təzyiq
- yağıntılar

663 Ekvatorial meşələrdə rütubəti hansı həddə müəyyən edilir?

- minimal
- normal
- çeşidli
- müəyyən edilmir
- maksimal

664 Su buxarının soyuq səthlə təmasının kondensasiya nədir?

- yerüstü hidrometeorlar
- Vulkanlar
- Yağıntılar
- Boşalmalar
- Yeraltı təkanlar

665 İldırım kanalı nədir?

- dağınıq buludlar
- eyni yolla gedən boşalmalar
- İldırım hadisəsi
- Termin yoxdur
- əhatəli buludlar

666 On minlərlə amper cərəyan hansı hadisədə yarana bilər?

- tufanda
- ildırım çaxmada
- dalğalarda
- yerli küləklərdə
- sunamilərdə

667 10-30 gün davam edən tufanlar harada baş verə bilər?

- Cənub qurşağında
- soyuq ərazilərdə
- temperatur fərqiində
- tropiklərdə, okeanda
- Müxtəlif enliklərdə

668 Havanın kütlədaxili və cəbhə xarakterli yerdəyişməsi nə adlanır

- tufan
- briz
- adi külək
- musson
- Passat

669 Havanın nisbi rütubətliyi azalarsa, bu nə dmeəkdir?

- radiasiya artımı
- bulud dağılması
- buludların laylanması
- bulud buxarlanması
- bulud axını

670 Radiusu r kiçikdir $0,1$ mkm olan nüvələr necə adlanır

- Səth nüvəsi
- Aytken nüvəsi
- Kosmik nüvə
- Yeraltı
- Diametrlı

671 əgər damcılar kompleks molekul şərtində nüvəsiz yaranırsa nə adlanır?

- ağır damcılar
- dayanıqsız damcılar
- dayanıqlı
- ad verilmir
- şəffaf damcılar

672 Buxar təzyiqinin aşağı olduğu ərazilər

- Silur platforması
- Kür-Araz ovalığı
- Ön Asiya
- Qərbi Silur və Altay
- saxara, orta və mərkəzi Asiya

673 Temperatur aşağı düşdükdə hava doyma halına çatdıqda nə baş verir?

- İqlim dəyişikliyi
- Heç nə baş vermir
- kondensasiya
- Rütubət

Təzyiq

674 Daxili rütubət dövrənı nə deməkdir?

- Rütubət əmsalı
- su buxarı hesabına yağıntının düşməsi
- Temperatur göstəricisi
- Təzyiq əmsalı
- Rütubət tutumu

675 Ekvatorial, tropik, aralıq dənizi tipi nəyə aiddir?

- külək istiqamətinin tipinə
- radiasiyanın tipinə
- təzyiqin göstəricisidir
- yağıntıların illik gedişinin tipinə
- rütubətin göstəricisidir

676 Atmosferin ümumi sirkulyasiyası nəyi müəyyən edir

- rütubətin azalmasını
- yağıntıların illik gedişini
- havanın temperaturunu
- buludluluğun səviyyəsini
- təzyiqin dəyişməsini

677 Şeh nədir?

- yağışdan sonra yaranır
- kondensasiya prosesində əmələ gələn xırda su damcıları
- Qar xəttidir
- Çiçək adıdır
- Buzlaqdır